

Szerkesztőség és kiadó-
hivatal:

Bocskay-utca 9. sz.

Megjelenik minden hó
15-én.

Genealogiai Füzetek

Családtörténeti folyóirat.

A „Genealogiai Füzetek“
előfizetési ára:

Egész évre 8 kor.

Félévre 4 „

Egyes szám ára . . 1 „

SZERKESZTIK ÉS KIADJÁK:

CSIKSZENTMIHÁLYI SÁNDOR IMRE ÉS KÖRÖSPATAKI ÉS KÖPECZI SEBESTYÉN JÓZSEF.

Az úri hatóság fejlődése Magyarországon 1848-ig.

(Második közlemény.)

A főtényező a kíséreti kötelék, mely most mindinkább nagyobb jelentőséget nyer. A viszonyok változása mind többeket és többeket sarkal arra, hogy magukat a királynak, vagy pedig egyes előkelő úrnak különös és állandó védelmébe és szolgálatába ajánlják. Az ily védelmi viszony volt a commendatio, mely a kezeknek a leendő úr kezébe való adásával ment véghez, mit ez lónak, fegyverzetnek, néha birtoknak adományozásával viszonzott, mely alkalommal hűségi ígéret is tétetett. A commendáló hivatott vassus-, vasallusnak, akinek commendalta, magát dominus-, senior-nak, a vasallus a szerződések szerint különböző, de mindig szabadhoz illő szolgáltatásokra való kötelezve. A vasallus ellentétben a hajdani comitatusban állóval, nem lakott rendszerint az úr házában, hanem saját birtokán; az urával csak védelmi és szolgálati viszonyban állott. A vasallitas a politikai életben akkor nyer nagy fontosságot, midőn a VIII. sz.-ban a beneficium intézményével lett összekapcsolva. A beneficiumok legkorábban egyházi birtokokon keletkeztek. A püspökök, apátok már a merovingek idejében adományoztak földeket egyes szabadoknak évi bér fizetésért, majd pedig bizonyos szolgáltatások teljesítése mellett, mi néha oly csekély volt, hogy csak a tulajdonosi jog elismerésére célezott. A korábbi időkben beneficiumnak, precariumnak hívták az ilyen legfelyebb élethossziglan tartó birtokot, minőket a királyok, a Karolingek idejében saját birtokaikból is osztogattak. Ki beneficiumot kapott, az adományozóhoz egy sajátos jogi viszonyba jutott, melynek határozott formáját épen a commendatio adta meg. A vasallitas s a beneficium sokáig nem jártak egymással. Később a földbirtoknak középkori sajátos jelentésénél fogva összeolvadtak. A vasallus, beneficiarius szavak egyet jelentettek. A X. és XI. században a beneficiumot jelentő feudum alatt a vasallusnak adott birtokot értették, mi magyarul a „Hűbér“ szóval jelöltetett. Mi a „Feudum“ szót illeti, ez elnevezés értelmezése messze vezetne, bőven ismerteti Wenzel Gusztáv „Egyetemes európai jogtörténet“ munkájának 74. §-ában. Nagy része a későbbi hűbéreknek nem mind az úr földjéből teltek ki, hanem igen sok úgy keletkezett, hogy igen sokan magukat birtokukkal együtt egy úr védelmébe ajánlották, így saját földjeik is hűbérekké váltak; ez volt a leghatósabb indoka annak, hogy a hűbérek örökössé lettek. Ennek okául a germant jellemző magánérdek szolgált, mely, mint láttuk, a királyságot magán hatalmivá tette, mely, mint látni fogjuk, nagyon meggyengítette a királyi hatalmat, azt csak magán birtokaira szorítván; az egyeseknek a király nem lévén képes a hatalmasabb önkényével szemben igazságot szolgáltatni, ezek úgy segítettek magukon, hogy egyes hatal-

mas úr védelmébe ajánlották magukat. Így lett megállapodott intézménnyé a hűbériség. Nem lesz felesleges egy futó pillantást vetni azon elemekre, melyekkel a kifejlett hűbériség állott a german államokban.

A hűbériségnek két eleme volt, melyek a X.—XIV. évszázig áthatották egész nyugat Európát. E két elem a személyes és dologi elem: a személyi hűség vasallitas köteléke, mely megdöntvén a patriarchalis kapcsolatot, e korban uralkodóvá lesz, s minden életviszony e kor társadalmi, jogi, költői felfogása által, rá alapittatik. Ez az, mi a gyengébbet a hatalmasokkal egy politikai egészszé fűzi; ezt a még hatalmasabbal egy nagyobb egészbe, míg eljutunk a legnagyobb körhöz, melynek feje az államfő. Dologi elem a fennebb érintett hűbéri birtok (feudum, precarium.)

Minden uralom, minden szolgálat e korban a földbirtok tartozéka, vagy ettől külön választván, az ingatlan jogi természetét ölti fel, melynek oka abban keresendő, hogy a személyes hűség, úri és szolgálati viszonyok a földhöz köttenek. Így lesz a közjogositvány magán jogositvány. Így keletkeznek a patrimonialis hatalmak. Minden hivatal felfelé, mint szolgálati kötelezettség, lefelé mint uralmi jog s jövedelem felfogva, átörökíthető; elidegeníthető, mennyiségre, minőségre megosztható. Minden jog hova tovább mint magánjog jelenik meg, melyet nem törvény, hanem szerződésből eredő egy vagy két oldalú obligatio szabályoz, mert az általános természetű jogviszonyok helyett jobbára egyéniek léteznek. A hűbériség intézménye, melyet a vasallitas s beneficium összeolvadása alkotott, a középkori társadalom betetőzése vala, azok az eszmék, melyek a hűbéri viszonyt létrehozták, voltak indító ókai a földesuraságnak, jobbágyi viszony-nak, immunitásnak is, melyek ennek alapjai voltak.

4. §. A hűbéri királyság.

Itt első sorban meg kell vizsgálnunk, hogy milyen volt az a királyság, mely e kor magán hatalmi eszméi között az ősi népkirályságból kibontakozva, megjelenik. Mint a fennebb elmondottak szükségképi folyományait emelhetjük ki a következő momentumokat. Azok a jelentős birtokok, melyek a Gauk felé helyezett grófokat, herezegeket megillették, a király által az ő vasallusaira ruháztattak beneficiumképpen. Így a hivatallal járó közhatalom az ő kezükben magán hatalommá fajul, a jövedelem magán haszonná. Ő, kihez az alája rendelt lakosok közvetlenül és közvetve beneficiumi viszonyba lépnek, kormányzóból tartományúrrá válik, a nép az ő alattvalója lesz, melyet ő kapcsol össze a királyi hatalommal. E királyi hatalom a tartományuraság kifejlődése miatt mind szűkebb és szűkebb körre szorúl, neki csak a főhűbérúri tekin-

tély marad fenn, tulajdonképeni hatalma csak családi birtokaira terjedvén ki. Így e királyság jellege tisztán magán hatalmi hűbéri.

Immunitás az az intézmény, mely a german államokban a tartomány uraságot létrehozta, így közvetve a királyságot magán hatalommá süllyesztette s mely végeredményében a rendes közhatóság alól való mentességet jelentette. Legkorábban a házi kör szentségében nyilvánult, minek emlékét a ius asyli tartotta fenn, később mint mark immunitas jelentkezett, mely a birtoknak a markhatóság alól való mentességét jelentette, mi uradalmak keletkezésére vezetett. Az immunitas szó voltaképen a személyek vagy birtokoknak bizonyos, a közhatalom iránt teljesítendő fizetésekétől, vagy szolgálatoktól való mentességet jelentette, mi azon tisztviselőket, kik azt követelték, onnan kizárták. Az ily immunis területen lakó egyének ez által több irányban a közhatóság alól kivéve, a földesúrának hatósága alá jutottak, így született meg az úri hatóság. A földesúr, ki kezdetben, mint Hajnik megjegyzi, csak szolgálai felett birtossággal, az immunitas segítségével a birtokon tartozkodó szabad születésű egyéneknek is urává lett, mit a fennebb érintett vasallitas s beneficialitas nagyon elősegítettek. Így nemcsak a szolganép, hanem a szabad jobbágy összeköttetését is a hadügy s adózás terén mindinkább a földesúr teljesítette. Előbb elfoglalt álláspontunknál fogva mi azt állítjuk, hogy a szolgák az első időben dolgozóknak tekintettek, így a magántulajdon tárgyává váltak; lehetetlen elfogadnunk Hajnik azon állítását, hogy a földesúr kezdetben a szolgák felett hatósággal birt; ez összezavarása a fogalmaknak. Az úr a szolgálta felett hatalommal birt, mi megfelel a római jogban használatos dominica potestasnak, nem pedig iurisdictionnak, mely csak szabad egyének felett állott fenn. A dominica potestas egyik tényezője vala az úri hatóság megalakulásának, nem pedig maga a dominica iurisdiction. Erre különben hazánk úri hatósága megalakulásánál visszatérünk. Itt ezzel az állítással szemben csak annyit jelentünk ki, hogy az úri hatóság ez exemtiók által keletkezett, a szolgák feletti dominica potestas ennek egyik tényezője, míg a másik tényező a feudalismus. A hűbéri láncz s így a közhatalom alól legelőbb az egyháziak: a főpapok lettek immunissá, minő a Merovingek idejében kelt s a Boica-féle gyűjteményes munkába felvett s az egyes kolostorok alapító levelei igazolják, ez megfelelt az egyház uralmának; később a Karolingi időben már a világi urak is nyertek ily kiváltságokat, sőt az egyes hatalmas urak úrihatósága az ősi területekkel szomszéd vagy az által közbe fogott területekre is kiterjesztetett. Ez volt alapja a középkori magán uralmak keletkezésének, s szülő anyja a középkori állam egyik characteristicumának, mely a hűbériséggel járó szakadozottság volt, mely eclatansabb módon a tartományuraságokban nyert kifejezést.

Tartomány-uraság. Első sorban meg kell emlékeznünk arról a kapocsról, mely az egyeseket ez intézmény virágzásakor hozzáfűzte. Az előbbiekből láttuk, hogy a hűbéri korszakban az államfő hatalma a tartományurakra szállott, kiknek a kezében egészen magánhatalommá fajult e hűbéri souveranitas, ha szabad magunkat így kifejeznünk. Lassan fejlett, mert a legkisebb hűbéres is kész vala a főhatalomnak általa birt, bár esekély részét is karddal védelmezni meg. Így eszköze az erőszak, ép úgy korlátja is. Kötelékei voltak a fides s homagium. A fidest, mint régen a király, most minden hűbér úr követelte magának főhatalma elismerésül, ezzel a tartomány minden lakosa tartozott irányában, a hűbér úr személyes sérthetlenségére s érdekeinek szemmel tartására vonatkozott,

ki ezt az uralom átvétele alkalmával az igazságos kormányzat ígéretével viszonzta. Homagiummal az tartozott, ki bizonyos szolgálatok fejében a tartományúrtól hűbért birt, jelentette a vasallusi esküt; a kötelezett tartozott az úr parancsára hadba menni, s azt bizonyos alkalmakkor pénzzel segíyezni. A homagium így egy nagyobb tartományúr alatt álló kisebb hűbérurak kötelezettsége vala. E két, sokáig külön álló elem a hűbériség virágzásakor összeolvadt. A tartományúr alatt álltak a kisebb hűbérurak, ezek alatt ismét ilyenek, mig eljutunk addig, kik csak alárendeltségi viszonyban álltak, kik a középkor folyamán a merev jobbágyi viszonyban állottak; de mielőtt a középkori társadalmi rendek e legelső rétegére térnénk, eseteljük egy pár vonással a tartományuraság jogkörét s ennek gyakorlását.

Tartomány-uraság jogköre. A tartományúr vala tartománya törvényhozója; de az ő egyoldalú intézkedése nem vala kötelező, kivéve saját földesuri területét, megkivántatott vasalljai hozzájárulása, ez különösen akkor vala kívánatos, ha a tartomány több kisebb alsóbb tartományból állott. A tartományúr e törvényhozó hatalma vala okozója ama nagy particularismusnak, mely később a jogélet terén Németországot betöltte, megillette őt a jövedelmező bíráskodás; kiváltságok osztogatása, főleg városok számára, melyhez, mivel később honosodott meg, királyi jóváhagyás is megkivántatott; a legfőbb kegyuri jog (ius advocati-tiae) ezzel karöltve a megüresedett egyházi javak jövedelmének szedhetése, vagyis a ius epalii; a főtulajdonjog, mennyiben e jognak létet lehet adni, miről a későbbi kor jogászai a legszerencsétlenebb teoriákat állították fel; ebből folyt az a jog, ha az idegen tartományában egy évig s egy napig lakott, azt személyesen letartóztathatta, mely később elévülés alá esett, ehhez járula az is, hogy ha az idegen ott elhunyt, hagyatékát lefoglalhatta (ius albinagii), ugyancsak ebből folyt a közfolyókra, közutakra, pusztá telkekre örökös nélkül való hagyatékra, talált kincsekre vonatkozó joga, ebből származott az u. n. bányaregale; pénzverés jog (montluagium); vámjog, áru megállítási jog, útkényszer, fegyver kíséret, árszabályzatok, vásáradók stb. stb.

Mindeme jogokat a tartományúr egymaga nem gyakorolhatta, tisztviselő személyzet vala szükséges. A tisztviselők bizonyos területen bizonyos rendű egyének felett jártak el. A hivatalok nem visszavonható megbízáson alapultak, hanem hűbérkép örökölhetők lettek az alattvalók kimondhatlan nyügére.

Minden tartományúrnak volt udvara, mely a királyi udvar utánzása a maga tisztségeivel, mint pl. centtablarius, zászlótartó, kancellár stb. Ezekből állott e tartományúr tanácsa, ezeket gyűjtötte a földesúr maga köré, midőn a kormányzati ügyekben s a kisebb hűbéruraktól hozzá felebbezett ügyekben eljárni kívánt. Ez utóbbi az első időkből nem tartozott jogköréhez, először Angliában fejlődött ki, később Franciaországban is meghonosodott. E tartományuraság kifejlődésével karöltve járt a központi hatalom felette meggyengülése, mely miatt ez erőtlén vala az egyesek ellen intézett jogsérelmeket megtorolni, mi az egyesek részéről az önségély érvényesítését vonta maga után, mely e korban a magánhareznek adott létet, melylyel az egyes tartományurak egymás iránt jogaikat érvényre juttatták. Ennyi a hűbéres kor tartományuraságáról, ezekhez hasonló volt a kisebb hűbérurak jogköre. Így hátra van foglalkozni azzal a legalsóbb réteggel, mely a középkorban jobbágyság neve alatt szerepel.

A nyárad-gálfalvi és nagyfalusi Fekete, másképp Nagy család.

Régi székely család, melynek ősi fészke Maros-zsék, Nyárad-Gálfalva. Nemességük megerősítése elsőben 1605-ben történt, midőn szeptember 15-én *Fekete Bálint*, másképp *Nagy* de Nyárad-Gálfalva és szeptember 16-án *Fekete Péter* másképp *Nagy* de Nyárad-Gálfalva *Bocskay Istvántól primipillaris leveleket* nyertek, a melyek ugyanazon évben Székely-Vásárhelyen a generalis törvényszékben ellentmondás nélkül kihirdetettek.¹

A Ferencz fia *Gergely* Dobokamegyébe Nagyfaluba, később Kidébe költözvén, a II-ik Ferdinánd császár elleni hadjáratokban szerzett érdemeiért *Bethlen Gábertől* 1621. márczius 4-én *nemeslevelet* kapott *nagyfalusi* előnévvel.²

Fekete-Nagy Gergely nem sokára Nyárad-Gálfalvára visszaköltözvén, nemeslevele Maros-Vásárhelyt 1629. június 28-án a székgyűlésen ellentmondás nélkül kihirdetett.³

A generalis collustratióban az összeírás szerint 1636-ban ugy *Péter*, mint *Bálint* és *Gergely* Gálfalváról mint *primipillusok* fordulnak elő. Ugyanigy lustráltak 1647-ben *Péter* és *Mihály*, 1677-ben *Mihály*, *András* és *Péter*, 1685-ben *György* és *Marton*, 1691-ben *György* és *Marton*, és 1711-ben *Mihály*, *András* és *György*.

Továbbá 1685-ben Lipót római császár és József királynak hűségére *Marton* homagiomot praestál.⁴

A nemeslevelet nyert fennebb említett *Gergely* három fiát hagyott hátra. A legidősebb *Marton* török fogságba esett s fiverei *György* és *Ferencz* »sattzáért« nyárad-gálfalvi minden jószágait eladván, a fogságból kiváltották s így hazájába visszatérvén, Mikházán magtalanul elhalt. *Ferencz* is sine semine deficiált.

Györgynek három fia maradt. Ezek közül az idősebbik *István* Bazédon nyert jussát 1691-ben *Szabédra* elcserélvén, a család idősebb »*szabédi ágának*« lett a

¹ Eme primipillaris levelek kelték Medgyesen, Boeskay István székvárosában, 1605 szept. 15, illetve 16-án. Alá vannak írva balról »*Stephanus*«, jobbról alább S. Káthay s alatta Martinus Madochany Secretarius. A publicatio alá van írva Andreas Zereday által Juratus notarius Sedis siculicalis Marus. Mindkettő hiteles transumptumban birtokomban.

² Kelt Nagy-Szombathán 1621. márcz. 4. Eredetiben az orsz. levéltárban a lefolytatott és megnyert productionalis per iratai között 1253 és 1254—844. és 811—894. számok alatt van elhelyezve, továbbá előfordul az orsz. levéltárban elhelyezve levő eredeti királyi könyvben is X. Liber Regius Gabrielis Bethlen pag. 212 folio secundo. Tum attentis et consideratis fidelitate, fideliumque servitorum meritis Gregorii Fekethe alias Nagi de Nagifalu in Comitatu Dobocensi... deincepsque ipse haeredesque sui utriusque sexus universae pro veris et indubitatis nobilibus habent et reputentur stb. Aláírva balról »*Gabriel*«, jobbról Simon Péchy Cancellarius.

³ E kihirdetési záradékot aláírta Gregor. Ozdi de Gálfalva juratus Notar Sed. Maros.

⁴ Ezen összeírásokról Halter Gábor Comes és Krauss Theophilus által Maros-Vásárhelyt 1790. márcz. 11-ről kiállított hiteles kivonat a Gálfalváról lustráltakról birtokomban.

megalapítója, hol ma is élnek maradékai, a kik közül a *II. Mihály* B.-Szolnokmegyébe származott⁵ s az ő utóda volt Fekete Mihály ev. ref. tanár és író s ennek fia Fekete Nagy Béla kolozsvári városi tanácsos. (Lásd tábl.)

A fennebb említett György második fia a családi iratokból kitűnőleg hasonlóképpen kiszármazott Dobokamegyébe. Ettől származtatta magát néhai Fekete Mihály, az erd. főkormányzáséknak titkári ranggal utolsó főirodaigazgatója,⁶ és ezen ághoz tartozik Mihály albíró. (Lásd tábl.)

A fennebb irt. első Györgynek 3-ik fia *I. Mihály*, kinek neje Gálfi Kata volt — Nyárad-Gálfalván maradt s az ottani ág megalapítója lett. Ezen ágból származott Fekete Károly maroszéki

törvényszéki ülnök, később marosvásárhelyi kir. törvényszéki bíró és fia Fekete Gábor, a kolozsvári kir. ítélő tábla jelenlegi elnöke.

A család tagjai nemességük törvényességének elismerése iránt a nyárad-gálfalvi és szabédi adózó közönség ellen pert is folytattak és pedig a nyárad-gálfalvi ágból Fekete, másképpen Nagy Dániel, László, Ferencz, Miklós, András és István; a szabédi ágból pedig id. és ifj. Fekete Nagy József, István, Márton és id. György.

Az erd. törvényes kir. i. Tábla 1803. márczius 11-én kelt ítéletével⁷ a ny.-gálfalvi ág perében s később a szabédi ág perében is az impetransok törvényes nemességét elismerte s ez felsőbb helyen is megerősített.

A család B.-Szolnokmegyébe és Dobokamegyébe kiszármazott tagjainak utódai ev. ref. vallásúak, a többiek évszázadok óta unitáriusok.

A család tagjai által használt czimer: kék mezőben, zöld halmon ágaskodó oroszlán, jobb első lábában kivont kardot, baljában pedig vérző tatárfőt (néhány pecséten *koronát* [!]) tart. A paizs fölötti zárt sisak díszje a paizsbeli alak növekvően. Takarók: kékaranyvörösezüst.

A család kiemelkedőbb tagjai.

III. Mihály katona lett. Mária Terézia hadjárataiban vitézségéért kitüntetést is nyert.

VIII. Mihály szül. 1783-ban Bálványos-Váralján. 1810-ben dobokai, 1813-ban szinyei és 1824-ben kozárvári ev. ref. pap. Meghalt 1835-ben. Neje deési Kerekes Zsuzsa. (Szül. 1792.)

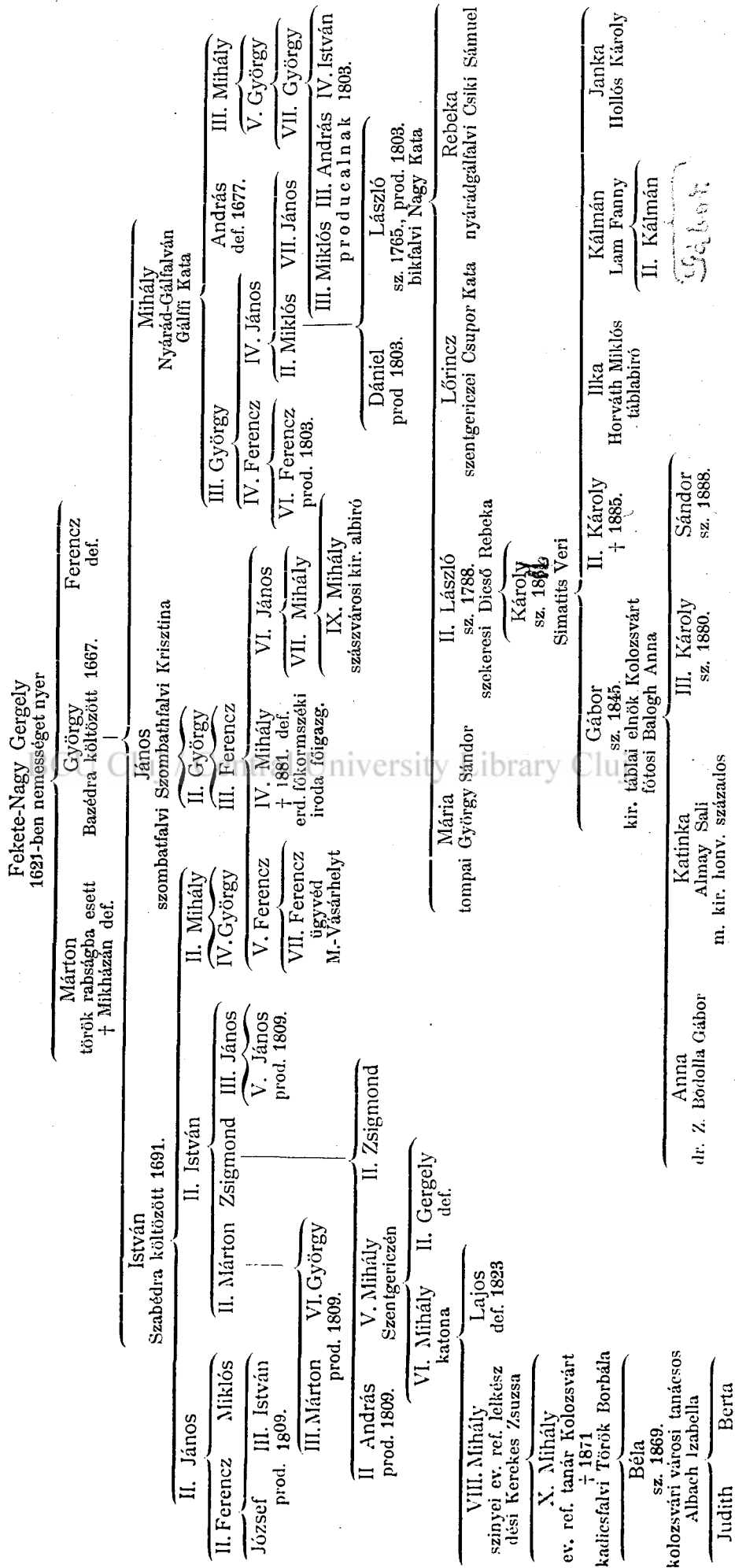
X. Mihály szül. Szinyén 1820. okt. 19-én. Isko-

⁵ Itt utódai Deés városának 1823. decz. 13-án tartott közgyűlésének 425. sz. határozata és B.-Szolnok megyének 1824. márcz. 12-én tartott közgyűléséből kiadott értesítése szerint nemességük a vármegyében is elismertetett s a vármegye nemesi közé beiktattattak. (Vonatkozó okmányok Fekete-Nagy Béla birtokában.)

⁶ Ezen okmányok birtokomban.

⁷ Birtokomban van s abból a család leszármazása is kitűnik. Lásd Gen. Füz. I. évf. 66.

A nyárád-gálfalvi és nagyfalusi Fekete, másképp Nagy család leszármazási táblázata.

lái Deesen, Kolozsvárt és Nagy-Enyeden végezte. 1844-ben Marosvásárhelyt kir. i. Táblán esküdt lett. 1847-ben külföldre ment tanulmányait fejleszteni s másfél évet töltött a berlini egyetemen. 1849-ben nevelői állást foglalt el. Kifejtett sok irányu és nagy hatású irodalmi működése következtében 1860-ban gr. Teleki Domokos és társai a *Korunk* című politikai lap szerkesztésére kérték fel. Mint szerkesztő kivált 1862-ben a Schmerling-féle ál-alkotmány ellen folytatott kitartó, erőteljes küzdelmével szerzett általános népszerűséget. Irodalmi munkásságának elismerésül Gyulai Pál helyére a ref. főiskola irodalmi tanárául hivatott meg. Költészeti munkái jelentek meg *Aurorában* (1836—37), *Athaeneumban* (1837—40), *Erdélyben* (1838) és a *Reményben*. Azután főleg az ifjúsági irodalom terén első tekintélyé küzdötte föl magát. Igen jelentékeny régiebb magyar irodalmi és őskori nemzeti történelmi tanulmánya. *Kopasz László* álnév alatt írott, különösen gyöngéd és humoros versei országszerte híresek voltak. A budapesti Nemzeti színházban 1862. június 26-án adták elő először »*Szép Ilonka*» című regényes operáját. (Zenéje Mosonyi Mihálytól.)

1876-ban jelent meg a kolozsvári ev. ref. főtanoda története című műve. Elhunyt 1871. jul. 3-án, porai a kolozsvári temetőben nyugosznak.⁸

1867-ben megnősült, nőül vette kadicsfalvi Török Borbálát, k. Török Sámuel udvarhelyszéki királybíró és felesége galambfalvi Petre Bora leányát.

Halála után özvegye székely-udvarhelyi Felméri Lajos dr. egyet. tanár, a hirneves pedagógus és író neje lett.

Fia: *Béla* szül. Kolozsvárt 1869. márcz. 31-én. Iskoláit a kolozsvári ev. ref. főiskolában és egyetemen végezte, de külföldön is tett hosszabb tanulmányutát. Mint a magyar főiskolák országos bizottsága elnöké-

⁸ Életrajzi adatait lásd bővebben: *Szinyei Magyar írók élete és munkái* III. k. 314 l. *Hölgyfutár* 1862. 75 sz. *Budapesti Közlöny* 1871. 151 sz.; *Vasárnapi Újság* 1871. 28 sz., 1872. 6. sz. *Erd. Prot. Közlöny*; *Új Magyar Athenas* 129 l.; *Keszthelyi m. kir. gazd. tanintézet évkönyve* 60 l.; *Pallas Lexicon* VII. k.

nek nagy része volt a magyar ifjúság által a román memorandumra adott válasz szerkesztésében.

Előbb ügyvédjelölt, majd 1892-ben Kolozsvár város törvényhatósága I. aljegyzőjévé választotta s azóta a város szolgálatában áll. 1898 óta mint tanácsos a város pénzügyi elöadója. Az erdélyi közművelődési egyesület jegyzője. A Mátyásszobor bizottság titkára volt, ezen munkakörében kifejtett tevékenységéért Ő Felsége legmagasabb elismerésében részesült. Az erdélyi ev. ref. egyházkerületben a romániai egyházmegyét képviseli, ezenkívül számos egyesület és szövetkezet igazgatósági tagja. Politikai és közigazgatási szakirodalomban több számottevő cikke jelent meg.

1893-ban nőül vette Albach Izabellát, néhai Albach Géza lovag, kir. tanácsos és neje Demeter Polyxena leányát. Gyermekai *Judith* (1894), *Berta* (1895).

Mihály az erd. főkormányászeknek titkári címmel utolsó irodafőigazgatója. A kolozsvári ev. ref. Egyház gondozása alatt álló családi sirboltján látható a család fenn körülírt ősi címere. Meghalt 1881-ben Kolozsvárt.

Ferencz, előbb Kolozsvármegyei törvényszéki főügyész s 1867 óta ügyvéd Marosvásárhelyt. Féfiutódok nélkül meghalt a 70-es években.

Károly szül. 1816, h. ügyvéd, marosszéki törv. széki ülnök 1872-től fogva. A marosvásárhelyi unitár. egyháznak hosszas időn át, 1880-ban bekövetkezett haláláig, gondnoka.

Fia *Gábor* szül. 1845-ben, 1871-ben Kolozsvárt ügyvéd, 1872. nagyszabeni alügyész, 1873. marosvásárhelyi kir. it. táblai elnöki titkár, 1877. kir. itélő táblai bíró, 1890. kir. itélő táblai t. elnök s 1894 óta kolozsvári kir. itélő táblai elnök. Marosvásárhelyről eljöveteleig a marosvásárhelyi unitár. egyház gondnoka és a marosi egyházkör felügyelő gondnoka. 1896 óta a kolozsvári unitár. főiskola felügyelő gondnoka. Neje fotósi Balogh Anna, Balogh József sajozszentandrászi földbirtokos leánya. Gyermekai: *Anna*, dr. zágoni Bodolla Gábor, székelyudvarhelyi kir. törvényszéki elnök neje, *Katinka*, Almay Sali m. kir. honvéd százados neje, *Károly*, közjegyző jelölt és *Sándor* tanuló.

Dr. Fekete Károly.

Ö s f á k.

— Összeállította: Gyulai Rikárd. —

XXXII.

szentkatolnai Elekes Antal leszármazása.

(A táblázatot lásd a következő oldal elején)

1. A szentkatolnai Elekes cs.

Források: N. I. IV. 26. — Pál. II. — Kk. — Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): 1602.

VIII. 1-én szentkatolnai Elekes Tamás, lófő, hűségi esküt tesz. (Sz. Oklt. V. 1029. sz. 188. l.)

Benedek lustral 1614-ben. (Pál. II.)

Péter és János lustrálnak 1635-ben. (Pál. II.)

Nemesi igazolás, kelt Bécs 1786. VI. 19-én, Elekes Elek, Ferencz, Mátyás és Sándor (Dob. vm.) részéről. (Orsz. lt. Lib. Reg. LIII. 481. No. 73.)

Földtchermentesítési kárpótlást nyert: Elekes Antalné, Simén Julia: Sárd, Oláh-Zsalkod, Héjasfalva (Kük. vm.) nevű községekben volt birtok után.

Elekes György } Tamás } Benedek, lustr. 1614
1539 } lustr. 1602 } Péter } János, lustr. 1635 } Sándor, 1786
1539 } lustr. 1602 } Péter } István } Mátyás } Péter } Elek, 1786
1539 } lustr. 1635 } István } 1659 } Rápolti Bor. } Ferencz, 1786
1539 } lustr. 1635 } István } 1659 } Rápolti Bor. } Mátyás, 1786

Czímer (Pálmay szerint): Kék pajzsban koronázott zöld dombból kinövő vörösruhás vitéz, jobbában három íróttolat tart, balját csipőjére támassza. Sisakdísz: nincsen. — Takarók: Kékarany-vörösezüst.

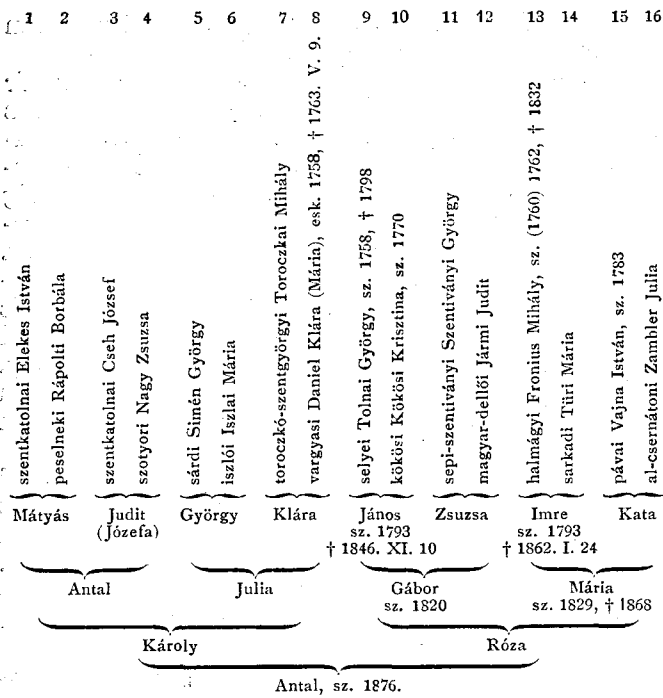
2. A peselneki Rápolti cs.

Források: Pál. II. — Sz. Oklt. — Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): peselneki Rápolti Pál, nemes ember, 1655. XI. 5-én és 1662. X. 12-én mint fogott bíró szerepel. (Sz. Oklt. VI. 1156. és 1221. sz.)

NB. Pálmay szerint e cs. a székely-udvarhelyi előnevet is használta, törzse pedig azon székely-udvarhelyi Rápolti Mátyás volna, ki 1588. XII. 23-án Báthori Zsigmondtól nyert nemességet. (Orsz. lt. Gy. k. 2. Lib. Reg. 163. — Skk.)

Czímer (Pálmay szerint): Kék pajzsban páncélos kar markolatjában görbe kardot tart, melynek hegyén török fő. — Sisakdísz: A pajzsalak. — Takarók: Mindkétfelől kékezüst.

Földtehermentesítési kárpótlást nyertek: Zsigmond: Peselnek, Szárazpatak (F.-Fej. vm.); Héderfája (Kük. vm.); Rápolti N.-né, Sipos Kata: Hidegviz (F.-Fej. vm.); Károly: A.-Ilosva (B.-Szoln. vm.) nevű községekben volt birtok után.

3. A szentkatonnai Cseh cs.

Források: N. I. III. 121. és XIII. 178. — Pál. II. — Békés vm. tört. III. — S. ung. A. — S. sbbg. A. — Jegy.

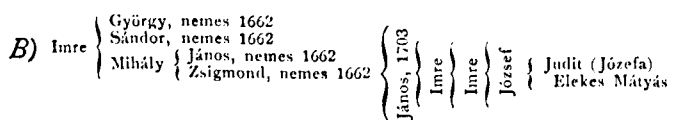
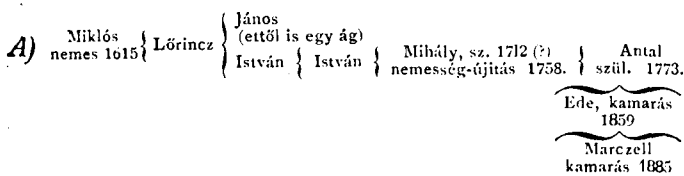
Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Nemeslevél (címeres-), kelt Gyulafejérvár 1615. V. 27., Bethlen Gábertól nyerte szentkatonnai Cseh Miklós. (Eredetije, Pálmay szerint, Cseh Károly ur birtokában.) (Orsz. It. „Cseh“ 1615., Gy. k. 8. Lib. Reg. 73. — Skk.)

Nemeslevél (címeres-), kelt Görgény-Szent-Imre, 1662. III. 20-án, Apaffi Mihálytól nyerték szentkatonnai Cseh Mihály fia János és Zsigmond és testvérei György és Sándor. (Orsz. It. Gy. k. 27. Lib. Reg. 395. — Skk.)

Nemeslevél (címeres-) ujtás, kelt Bécs 1758. XI. 23-án (szentkatonnai) Cseh Mihály, szerémi alispán részére címerbővítéssel. (Orsz. It. Lib. Reg. XLV 18. — S. sbbg. A.)

Kamarási méltóságot nyertek: 1859-ben Ede és 1885-ben Marczell. (K. A.)

Leszármazás:

Czímer 1615-ből: Kék paizsban vörösruhás magyar vitéz sárga csizmában, fején kalpag, felemelt jobb-
jában görbe kardot tart, melynek hegyére török fő van szúrva, balját csipőjére támassza. — Sisak-

dísz: Nincsen. — Takarók: Kékarany-vörösezüst. (S. sbbg. A. 76. táb. „Cseh II.“ alatt. — Pál. II.)
Czímer 1662-ből: Kék pajzsban, zöld téren pánczélos vitéz, fején sisak, oldalán kardhüvely, felemelt jobb-
jában görbe kardot tart, balját csipőjére támassza. — Sisakdísz: Nincsen. — Takarók: variorum colorum. (S. sbbg. A. 76. táb.)

Czímer 1758-ből: Négyelt pajzs; az 1. és 4. kék mezőben három (2, 1) hatágu arany csillag; a 2. és 3. ezüst mezőben piros mezű, könyökben meghajtott kar markolatjában görbe kardot tart. — Sisakdísz: Két fekete sasszárny között piros csőrű és ugyanolyan lábú fehér galamb csőrében zöld olaj-
ágot tart. — Takarók: Kékarany-vörösezüst. (S. sbbg. A. 76. táb.)

NB. A családnak egy ága Békés vm.-ben szerepelt, hol Ferenc 1832—36. években alispánságot viselt. (Békés vm. tört. III. 174. l.) — Czímerpecsét található Pest vm. ltban: „Polg. Perek fasc. 202. No. 23.“ jelzetű okiraton. (S. K.)

4. A szotyori Nagy cs.

Források: N. I. VIII. 82. — Pál. II. — Sz. Oklt. — Skk. — Turul. — B. 279. — S. ung. A. — S. sbbg. A. — Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Nemeslevél (címer nélkül), kelt Torda 1585. IX. 27-én, Báthori Zsigmondtól nyerte szotyori Nagy Elek, Brassó város szolgája. („... e statu et conditione plebea et ignobili, in qua natus est ...“) (Turul 1888: 28. — Eredetije Brassó város ltban.) Ezen szotyori Nagy Elek 1587. V. 5-én kötelezi magát és utódait Brassó város szolgálatára, szotyori örökségük elvesztésének terhe alatt. (Sz. Oklt. IV. 724. sz.)

1602. VIII. 1-én hűségi esküt tesznek: szotyori Nagy János, Tamás, György és Gergely, szabad székelyek. (Sz. Oklt. V. 1029. sz. 206. l.)

Nemeslevél (címeres-), kelt Kassa 1606. XI. 8-án, Bocskai Istvántól nyerték szotyori Nagy Pál, János és Tamás testvérek. (S. ung. A. Hitelesített másolat szerint.)

Nemeslevél (címeres-), kelt Fogaras 1607. IV. 23-án (S. sbbg. A. szerint 1609. IV. 16-án), Rákóczi Zsigmondtól nyerte szotyori Nagy Gergely. (S. sbbg. A. — Skk. — Pál. II. — Orsz. It. Gy. k. 4. Lib. Reg. 26. és K. c. Arm. No. 11.)

Czímer 1606-ből: Kék pajzsban zöld téren két szemközt álló arany oroslán a jobboldali felemelt jobbjában görbe kardot tart. (Pál. II. szerint az oroslánok közösen tartják a kardot.) Sisakdísz: Nincsen. — Takarók: Kékarany-vörösezüst.

NB. A XVII. században szotyori Nagy József pecsétjén olyan címer látható, a melyent Pál. II. közöl, csakhogy a kard hegyére törökfő van szúrva. (S. ung. A. 323. táb.)

Czímer 1607-ből: Kék pajzsban könyökben meghajtott piros mezű kar markolatjában egy köteg fehér tollat tart. — Sisakdísz: Nincsen. — Takarók: Variorum colorum. (S. sbbg. A. 138. táb.)

Pálmay a szotyori Nagyokat az ősnemes családok sorába állítja és Pálfalváról származtatja őket Szotyorra, mely helységet Nagy György kapta volna adományban a XVI. században.

Igaz, hogy Szotyorban 1576-ban már léteztek Nagyok é. p. névszerint Bertalan, György, Ilyés, István, Tamás, Elek és Lőrincz, de ezekről csak azt tudjuk, hogy *jobbágyok* voltak. (Sz. Olt. V. 963. sz.) Az 1585-ben megnevesített Elek is (ki talán ugyan-

egy személy a most említett Elek jobbágygal) a diploma szerint paraszt és nem nemesrendű volt.

1602-ben János, Tamás, György és Gergely már mint szabad székelyek teszik le a hűségi esküt és nagyon valószínű, hogy ezek közül János és Tamás azok, kik Bocskaitól 1606-ban, György pedig az, ki Rákóczitól 1607 (1609-) -ben nyertek, illetve nyert czímeres nemeslevelet.

Pálmay a családfát az 1606-ban megnevesített Tamástól hozza le, szerinte az 1607 (1609-) -ben nemes lett Gergelynek is élnek utódai, de a Tamás ágával semmi vérségi összeköttetésben nem állnak, az 1834-ben „bátorszívi“ előnévvel nemesített Nagy Ferencz huszárfőhadnagyot azonban Tamás ivadékának tartja (nem írjuk alá!), de a táblán sem ezt a Ferenczet, sem Zsuzsát (a Cseh József nejét) nem találjuk.

Nehezíti e család genealogiájának tisztázását azon körülmény is, hogy a szotyori Szotyoriak a Nagy nevet is használták és hogy a szotyori Nagyok talán Szotyorinak is irták magukat. (Lásd Bőjthe 279. l.) Samuel Nagy nobilis de Szotyor 1807-ben pecsétjén ugyanazt a czímet használja, melyet szotyori Szotyori György és János kaptak vala 1682-ben Apaffi Mihálytól avval a különbséggel, hogy Sámuel pecsétjén sisakdísz is van alkalmazva (kar görbe karddal). Ezekből esetleg azt lehetne következtetni, hogy a szotyori Szotyoriak meg a szotyori Nagyok egy családot képeznek, de okmányilag igazolva van (Sz. Oklt. V. 963. és 1029. sz. 206. l.) miszerint már 1576-ban Szotyorban a Na yok és Szotyoriak mint külön családok szerepeltek.

5. A sárdi Simén cs. Lásd XXVIII. 16. alatt.

Péter 1550 { Gergely { István { Gabor { János { Pál { György { János { György, 1760
1550 { Maurer Anna { Iszlai Mária

6. Az iszlói Iszlai cs.

Források: N. I. V. 261. — K. 128. — Sz. Oklt. — Skk. — S. sbbg. A. — Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Régi székely család, mely Marosszéken jelentékeny szerepet játszott. Belőle vált ki a harcói Gálfalvi cs.

András (m.-vásárhelyi) 1507-ben említettik. (Sz. Oklt. V. 921. sz. 39. l.)

Bernát (m.-vásárhelyi) jelen van 1538. VIII. 7-én Lázár János beiktatásánál Kisfalud helységbe. (Sz. Oklt. II. 271. sz. 50. l.)

1602., illetőleg 1603-ban hűségi esküt tesznek: Tamás (m.-vásárhelyi) nemes, Péter (iszlói) lófő, Miklós (iszlói) lófő, Tamás (kendői) gyalogos. (Sz. Oklt. V. 1031. sz. 255, 259., 1032. sz. 276. 283. l.)

Gyalogositás, kelt Gyulafejérvár 1608. VI. 10-én, Báthori Gábornól iszlai Iszlai Miklós részére. (Orsz. It. K. c. Arm. M. 31.)

Miklós, nemes ember, 1613. I. 2-án választott bíró Menyhárt György ügyében. (Sz. Oklt. VI. 1057. sz.)

Lófőség, kelt Gyulafejérvár 1652. I. 25-én, II. Rákóczi Györgytől nyerte iklánci Iszlai Demeter. (Orsz. It. Gy. k. 26. Lib. Reg. 110. — Gy. k. Prot. S. Bárdi II. 117. — Skk.)

Lófőség, kelt a ploesti táborban, 1655. VI. 28-án, II. Rákóczi Györgytől nyerte szabédi Iszlai Bertalan, marosszéki lovas puskás társaival együtt. (Hirdetés 1656. V. 5-én.) (Orsz. It. Gy. k. 26. Lib. Reg. 570. — Skk. — Sz. Oklt. 1157. sz., hol a lófősítés kelte 1656. VI. 28.)

Iszlai Gergely { János de Harczó, Foris Judit } ezektől a harcói és sikefalvi
Thombold Erze { Gergely, Elekes Borbála } Gálfalviak *
Miklós { István } Mária
Koczkán Zsuzsa { pókai Szathmári Mária } sárdi Simén Gy. 1760

Földtehermentesítési kárpótlást nyertek: özv. Iszlai N.-né, Csanádi Eszter: Borzás, Magyar-Sáros (Kük. vm.);

Anna, Komárominé és Zsuzsa, Jakabné: O.-Bikal, M.-Gy.-Monostor (Kol. vm.); Keszler (Kük. vm.); özv. iszlói Iszlai Miklósné, Vas Anna: Mező-Szakál (Tord. vm.); Egerbegy, Szász-Péntek (Kol. vm.); iszlói Iszlai László: Nagy-Szederjes (Torda vm.) nevű községekben volt birtok után.

Czímer (az iszlói ágé): Négyelt paizs; az 1. és 4. vörös mezőben négy fehér czölöp; a 2. és 3. kék mezőben arany griff első lábaival arany golyót tart. Sisakdísz: A griff növekvően. — Takarók: Kék-arany-vörösezüst. (S. sbbg. A. 109. táb. — Czímer-gyűjteményünk.)

NB. S. sbbg. A. szerint iklódi (igy) Iszlai Demeter 1653. I. 25-én Rákóczi Györgytől nemeslevelet nyert a következő czímerrel: Kék paizsban, zöld téren pánczélos vitéz (fehér?) lován jobbfelét vágat, felemelt jobbában görbe kardot tart, baljával a lovat kormányozza. — Sisakdísz: Nincsen. — Takarók: Kékarany-vörösezüst. — A Skk. szerint iklánci Iszlai Demeter 1652. I. 25-én Rákóczi Györgytől lófőséget nyert. (Orsz. It. Gy. k. 26. Lib. Reg. 110.)

7. A toroczkó szentgyörgyi Toroczkai cs. Lásd IX. 4. alatt.

Ferencz { János { Ferencz { László { Mihály { László { Ferencz
1516 { 1631 { 1693 { a) Gál Krisztina
b) Tordai Zsófia
? -től Mihály
a) Daniel Klára
b) P.-Horváth Judit
a)-tól Klára
Simén György, 1790

Kamarási méltóságot nyertek: 1764-ben Zsigmond (gr.) és 1808-ban Pál (gr.) (K. A.)

8. A vargyasi Daniel cs. Lásd II. 12. és XXX. 8. alatt.

Pótlás.

Donatio, kelt Deés 1659. II. 4., Barcsai Ákostól Daniel Ferencz részére a belső-szolnoki Hagymás nevű birtokra. (Jakab Elek Kolozsvár tört. oklt. II. 153.)

Mihály { Ferencz { István { Ferencz { Ferencz, † 1780 { a)-tól
don. 1621 { 1634 { sz. 1639 { † 1747 { a) kénosi Sándor Klára { Klára (Mária)
† 1641 { † 1660 { † 1683 { b) gagyai Pálfi Julia { Toroczkai Mihály

9. A selyei és szentlászlói Tolnai cs.

Források: N. I. XI. 234. — K. 239. — S. ung. A. — S. sbbg. A. Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): A nemességet állítólag 1609-ben nyerte Literati Tolnai Imre. (N. I. — K.)

NB. Okiratok, melyek a Tolnai cs. nemességére vonatkoznak, található az Orsz. It.-ban: „Tolnai, 1608. Gy. k. 5. Lib. Reg. 189.“ „Tolnai, 1632. Gy. k. Prot. M. Siklósi 24.“ „Tolnai, 1643. NRA. 1451—2.“ „Tolnai de Bajom, 1606. Gy. k. 3. Lib. Reg. 23.“ jelzetek alatt.

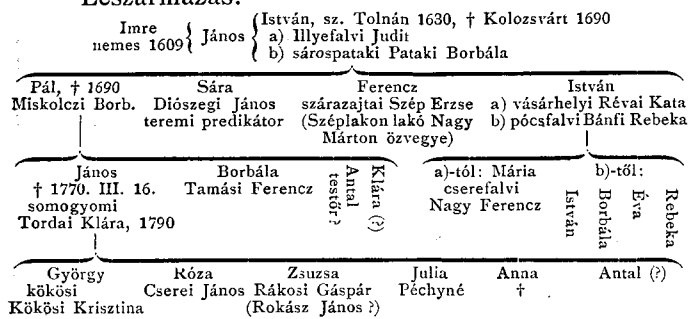
Földtehermentesítési kárpótlást nyertek: Gábor: Bábalma, Erdőallja, Somogyom, Keszler, Szász-Nadas, Héttur (Kük. vm.);

Gáborné, Fronius Mária: Lőrinczréve (A.-Fej.-vm.); özv. Jánosné, Szentiványi Zsuzsa: Dézsfalva, Sz.-

* Nemesség újítás, kelt Bécs 1700. VII. 10-én harcói Gálfalvi alias Iszlai János és sikefalvi Gálfalvi alias Iszlai Gergely részére. (Orsz. It. Lib. Reg. Transylv. II. 745 és 788, hol a régi czímer le van írva.)

Csávás, Mikefalva, Sz.-Dányán (Kük. vm.); M.-Herepe (A.-Fej. vm.); Kozárvár (B.-Szoln. vm.); Tolnai né, Györfi Róza: Nagy-Cserged (Kük. vm.) nevű községekben volt birtok után.

Leszármazás:

Czímer (Béldi István szerint): Kék pajzsban zöld téren arany oroslán felemelt jobbában egyenes kardot, baljában zöld koszorút tart, hátulsó jobb lábával egy nyitott könyvre lép. — Sisakdísz: A pajzsalak növekvően. — Takarók: kékezüst mindkétfelől. — S. sbbg. A. (177. táb.) szerint: Kék pajzsban arany oroslán, felemelt jobbában három író tollat tart. — Sisakdísz: Az oroslán növekvően, jobbában görbe karddal. — Takarók: Kék-arany-vörösezüst.

Kövári e családot székely edetűnek mondja. Ezt a nézetet nem oszthatom. Már maga a cs. neve a magyarországi Tolnára utal s tényleg ott Tolnán született István (Imre unokája) az író és híres kolozsvári tanár (vagy nem volt-e a selyei Tolnai cs. tagja?). Hasztalan kerestem a Tolnai nevet a régibb székelyföldi összeírásokban, nem akadtam egyre sem, de találtam Küküllőmegyében, hol éppen a selyei Tolnai cs. már 1848. előtt birtokos volt, egy Istvánt, ki 1661 és 1668-ban kükküllői arenda-perceptor volt (Tört. tár 1895. 643. l., 1896. 51. l.) és kinek Apaffi Mihály 1667-ben Küküllőben a királyfalvi dézmákat adja. (Tört. tár. 1896. 47. l.)

A Tolnaiak főképp papi pályán szerepelnek, így: István 1639-ben (Sárospatakon?) prédikátor volt, ugyanakkor élt János, ez is — úgy látszik — pap volt. (Tört. tár 1895. 429. l.) János 1667-ben Köbölkuton ev. ref. lelkész. (Tört. tár 1898. 646. l.) István, 1689-ben Kolozsvárt ev. ref. esperes, (Tört. tár 1896. 419. l.), valószínűleg egy személy az író és híres tanárral.

Egy Tolnai Dánielnek javára Herczegszöllősi János sárdi birtokaira vonatkozó irományait keresik a gyulafejevári káptalan lt.-ban 1684-ben. (Tört. tár. 1896. 62. l.)

Egy Tolnai József, mint kapitány (. . . . certorum militum banalium capitaneus) említettik 1661-ben. (Tört. tár 1896. 265. l.)

„Nicolao literato Tholnay“ 1569-ben a fejedelmi nagyobb cancellária jegyzője. (Szék. Oklt. II. k. 254.)

10. A kökösi Kökösi cs.

Források: N. I. VI. 334. — Pál. II. — S. ung. A. — S. sbbg. A. — Kk. — Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Nemeslevél (címeres-), kelt Pozsony 1790. XI. 18-án Kökössy András és György-József s Andrásné, Bágyoni Krisztina gyermekei: László, Zsigmond és József, továbbá György-József fia Lajos részére. (Orsz. lt. Lib. Reg. LV. 169. c. i. f. — Kk.)

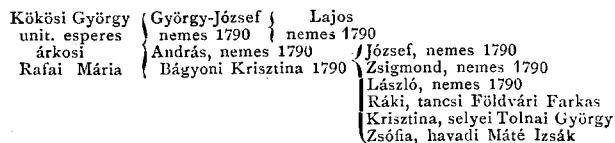
Nemesség újítás, kelt Pozsony 1790. XI. 18-án Kökösi András, fise. vicedirector, fiai: László,

Zsigmond, József; fivére György-József s ennek fia Lajos részére. (Kihirdetve az 1791-iki országgyűlésen.) (Orsz. lt. Lib. Reg. Transsylv. XIII. 7. — c. i. f. — Kk.)

NB. A nemesítés egy a magyar-, mint az erdélyi kir. könyvbe lett iktatva, az utóbbiból kitűnik, hogy a Kökösi cs. már azelőtt is nemes volt.

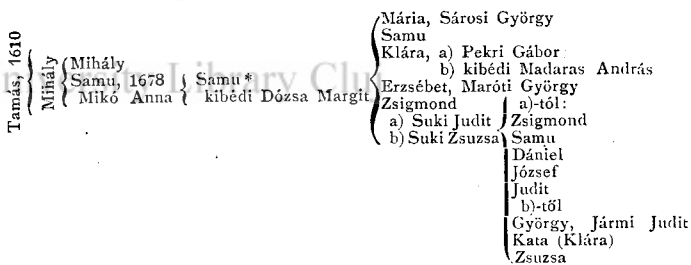
Földterhementesítési kárpótlást nyertek: özv. Józsefné, Biró Julia: Magyar-Bikal, Farnas, Közép-Füld (Kol. vm.); Harangláb, K.-Sáros (Kük. vm.);

Zsigmond örökösei, u. m.: a) Eszter, Gyulai Sándorné (de Kövesd): Vecserd és O.-Ivánfalva (F.-Fej. vm.); b) Terézia, Nagy Istvánné; és c) Anna; Molnosné: O.-Ivánfalva (F.; Fej. vm.) nevű községekben volt birtok után.

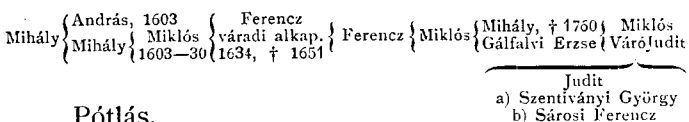

Czímer 1790-ből: Arany és vörös által osztott pajzs; a felső mezőben egy barna fapadon ülő zöldruhás férfi, fején prémezett vörös kucsma, jobbában író tollat, baljában egy papirtekercset tart; az alsó mezőben zöld téren egy méhek által körülvevett természetes méhkas. — Sisakdísz: Két fekete sasszárny között egy koronázott kék oszlop feje talpazattal. — Takarók: zöldarany-vörösezüst. (S. sbbg. A. 203. táb. „Kökössy“ alatt.)

11. A sepsi szentiványi Szentiványi cs. L. III. 4. a.

12. A magyar-dellői Jármi cs. Lásd III. 5. alatt.

Pótlás.

A Jármiak Békés vm.-ben is szerepeltek, hol András és neje Paksi Kata (a László testvére) utódai 1795-ben a Paksi-örökösök ellen folytatott hosszú per után megkapták a szentandrászi uradalom egy részét, de elzalogosították s így a Horváthok kezén maradt. (Békés vm. tört. III. 12.)

Czímer: Kék pajzsban koronázott hármas zölddomb, a koronán, nyakán nyíllal átlótt természetes bakkecske áll, első lábával egy zöld száru és ugyanolyan levelű feje lilomot tart. — Sisakdísz: A kecske növekvően (ugy hogy farka ne lássék !**).

* N. I. és Pál-nál Samu helyett Sándor, kinek neje Pekri Mária. Kemény és Pekri szerint Samu kibédi Dózsa Margit feleségével. Hogy Szentiványi Klárának, kibédi Madaras Andrásnénak, Szentiványi Samu és kibédi Dózsa Margit voltak a szülői, okmányilag igazolva van. Pekri Mária, kinek férje Szentiványi Sándor lett volna, a Pekri családban nem található.

NB. A Székely Oklevéltár (V. köt. 2. lap) közli Erzsébet ifjabb királynéknak 1380. jan. 27-én kelt beiktató parancsát, melyben Szentiványi Miklós utóainak Szentiványi nevű birtokukba való bevezetését rendeli. A közlés czélzata félremagyarázhatatlan: az okiratban előforduló Zentyan azonosítva van Sepsiszentiványal. Ehébb következnék a család azonosítása is, amde tudommal az okiratban szereplők az Iklódszentiványi Szentiványi család tagjai s így az oklevélben említett Zentyan alatt is a B.-Szolnok megyei Iklód Szent Ivánt kell értenünk. Az oklevélnek különben sem lévén semmi székelyföldi vonatkozása, az oklevéltárban való felvétele csak zavarólag hat.

** Az Orsz. lt. megjegyzése: ezt a heraldikusok figyelmébe ajánlom.

Takarók: kékarany mindkétfelől. Igy igazolta az Orsz. lt. 439—1900. sz. a. a Jármí-czimert.

NB. Czimerpecsét található Pest vm. lt.-ban „Polg. Perek fasc. 16. No. 15., fasc. 200. No. 129.; Acta Nobilit. ex 1840. No. 6680. jelzetű okiratokon. (K. S.)

13. A halmágyi Fronius cs.

Források: N. I. IV. 282. — K. 89. — S. ung. A. — S. sbbg. A. — Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Nemeslevél (czimeres-), kelt 1583. III. 13-án Báthori Istvántól nyerte Fronius Mátyás.

Mátyás { Dániel { Péter { Péter { Dániel { Mihály { Mihály { sz. (1760) 1762
nemes 1583 { sz. 1578 { sz. 1604 { sz. 1631 { sz. 1672 { sz. 1704 { sz. 1727 { sz. 1832
† 1609 { † 1631 { † 1685 { † 1743 { † 1763 { † 1799 { † Türi Mária

Földtermentesítési kárptólást nyertek: Mihályné, Donáth Kata: Szász-Veszöd, Hidegviz, Szász-Péterfalva, Sárdorf, Isztina (F.-Fej. vm.); Széplak, Kis-Szöllös, N.-Cserged, F.-Kápolna (Kük. vm.); K.-Nyulás, M.-Szt.-Márton (Kol. vm.); Sárd, Szent-Lőrincz (Mar. sz.);

Imre: Szederjes, Magyar-Felek (F.-Fej. vm.); Mária, Tolnai Gáborné: Lőrinczréve (A.-Fej. vm.) nevü községekben volt birtok után.

Czimer: Vörös pajzsban, zöld téren egy koronázott természetes strucz felemelt jobbában patkót tart. — Sisakdísz: A pajzsalak. — Takarók: Mindkétfelől vörösezüst. (S. sbbg. A. 96. táb. „Fronius“ alatt. — Czimergyűjteményünk.)

NB. Béli István szerint a takarók: kékezüst-vörösezüst.

14. A sarkadi Türi cs. Lásd XX. 6. alatt.

András { Jób { László { F.-Fej. vm. főisp., 1806
† 1773 { a) gr. Toldalagi Kata 1773
b) váradi Horváth Kata
a)-tól: *
Mária
Fronius Mihály
† mint alezredes Veszödnön**
b)-tól:
Dániel
Jób, def.
Agnes, Barcsai Zsigmond
?-tól:
László, Barcsai Borbála
(később Kún Farkasné) † 1795

Földtermentesítési kárptólást nyertek: Róza, Balikáné: Hidegviz, Mihályfalva (F.-Fej. vm.);

Sámuel örökösei é. p.: Antal, Ferencz, Judit és Jakab: Vecserd (F.-Fej. vm.) nevü községekben volt birtok után.

15. A pávai Vajna cs. Lásd IV. 8. alatt.

Pótlás.

Lófőség, kel Brassó 1601. IX. 11-én Báthori Zsigmondtól, kovásznai Vajna Gáspár részére, háza adómentesítésével. (Lib. Reg. Sig. Báthori, a bécsi cs. és kir. közös pénzügyministerium lt.-ban. — Sz. Oklt. V. 1027. sz. 172. I.)

Lófőség, kelt Brassó 1601. IX. 14-én Báthori Zsigmondtól, kovásznai Vajna János részére háza adómentesítésével. (Ugyanott.)

Lófőség, kelt Brassó, 1601. IX. 29-én Báthori Zsigmondtól kovásznai ifj. Vajna János részére. (U. o.) 1602. VIII. 1-én hűségi esküt tesznek é. p.: Páván: Tamás és Mihály lófők; Kovásznán: Nagy Vajna András, Vajna András, Vajna Gábor, Nagy Vajna János és ifj. Vajna János lófők, Vajna András, Péter és György szabad székelyek. (Sz. Oklt. V. 1029. sz. 194 és 195. I.)

* Kis Bálint szerint (BA. táb.) Mária Horváth Klárától (igy) született, de ez Lászlónak 3. neje volt.

** Egy közlés szerint Fronius Mihály Galambfalván halt el.

NB. Ekkor Szabédon, Derzsen, Zágonban, Markosfalván és Zabolán Vajnak nem szerepeltek.

Nemeslevél (czimeres-), kelt Nagy-Szeben 1611. VI. 12-én, Báthori Gábertől nyerte kovásznai Vajna Ferencz, háromszéki testőr-gyalogos. (Sz. Oklt. VI. 1054. sz. — Orsz. lt. E. f. 1803: 1780. (?))

NB. A kovásznai Vajnákra vonatkozólag lásd még: Orsz. lt. 1616. Gy. k. 8. Lib. Reg. 179.

Nemeslevél (czimeres-) 1638-ból, Rákóczi Györgytől Vajna János és Tamás részére, kik Mikes Mihály, János és Pál notáján a fiscusra szállt jobbágyok voltak. (Pál. II.)

Nemeslevél (czimeres-), kelt Gyulafejérvár, 1639. X. 10-én, Rákóczi Györgytől nyerték Vajna Gáspár és fiai: György, Gáspár, Dávid és Mihály. (Hirdetés: Háromszék, 1640. VII. 29-én.) (N. I.)

Nemeslevél (czimeres-), Segesvárt 1650. I. 20-án, Rákóczi Györgytől nyerték kovásznai Vajna István, Péter, Tamás és Zsigmond. (Orsz. lt. Gy. k. 24. Lib. Reg. 291. — Skk.)

Lófőség, kelt a ploesti táborban 1655. VI. 28-án, Rákóczi Györgytől nyerte szabédi Vajna István. (Orsz. lt. Gy. k. 26. Lib. Reg. 570. — Skk.)

Donatió, kelt Gyulafehérvár 1659. VIII. 14-én, Barcsai Ákostól zabolai Vajna Andrásnak Szász-Patakon, Karatnán és Felső-Torján levő részjóságokra. (Orsz. lt. Gy. k. 27. Lib. Reg. 269. — Skk.)

Nemesi igazolás, kelt Bécs 1786. VI. 19-én, kovásznai Vajna András (Háromszék) részéről. (Orsz. lt. Lib. Reg. LIII. 492. No. 268. — Kk.)

Nemességi bizonyítvány Tordamegyétől, kiadva 1816. V. 26-án pávai Vajna István részére, kihirdetve Gömör vm.-ben 1820. VI. 12-én és Nógrád vm.-ben 1823-ban. (N. I.)

NB. Lásd még a pávai Nagy Vajnákra vonatkozólag: Orsz. lt. 1584. Gy. k. 1. Lib. Reg. 250.

Kamarási méltóságot nyertek: 1884-ben Albert és 1888-ban Tamás. (K. A.)

Földtermentesítési kárptólást a cs. tagjai a következő községekben nyertek é. p.: 1. Farkastelke, 2. Kis-Kerek, 3. Örményszékes, 4. Kis-Enyed, 5. Magyar-Csesztve, 6. Magyar-Bagó, 7. Magyar-Sülye, 8. Magyar-Herepe (A.-Fej. vm.), 9. Hidvég, 10. Bürkös, 11. Peselnek (F.-Fej. vm.), 12. Hosszuaszó, 13. Lunka, 14. Hosszupatak, 15. Lodormány, 16. Glogovicza, 17. Hétúr (Kük. vm.), 18. M.-Péterlaka, 19. Idecspataka (Tord. vm.), 20. Dobroszina (Belső-Szolnok vm.), 21. Csik-Lázárfalva (Csikszék).

Személy szerint:

Anna, özv. Antosné (1);
Zsuzsa, özv. Deák- vagy Deáki-né (20);
Terézia, özv. Nagy Tamásné (9);
Ágnes, Orbókné (12, 13, 14, 15, 16, 2, 3, 1);
Antal örökösei (2, 1);
Ráki, Vitályosné (12, 13, 14, 15, 16, 3, 1, 2);
Ferencz örökösei (12, 13, 14, 15, 16, 2, 3, 1);
pávai Vajna Elekné, Dézsi Kata (4, 10);
pávai Vajna Elek (18, 19, 17, 5, 6);
pávai Vajna Klára (5, 6);
pávai Vajna József (7, 8);
Miklós (15);
Anna, Lázár, Zsuzsa, Róza, Gergely, István, Dénes és Ágnes (id. László, Ferencz és Gábor örök.) (11);
Károly (21). (A név mellett levő számok a községet jelentik.)

Czimer 1611-ből: Vörös pajzsban, zöld gyepen, két szemközt álló oroszlán a jobboldali felemelt jobbában egy véres egyenes kardot tart, mindketten

pedig baljukkal egy puskát fognak. — Zárt sisak. — Sisakdísz: Oroszlán növekvően, itt felemelt jobbjában zöld koszorút, baljában pedig zászlót tart. Takarók: Variorum colorum. (Sz. Oklt. VI. 1054. sz.)
 Czímer 1621-ből: Vörös paizsban, zöld téren egy zöld ruhás, sárga csizmás, vértés vitéz (piros?), strucz-tollas sisakkal a fején, jobbjában tört, baljában buzogányt tart. — Sisakdísz: A paizsalak növekvően. — Takarók: Mindkétfelől vörösezüst. (S. Sbbg. A. 183. táb.)
 S. sbbg. A. (183. táb.) még a következő czímert hozza: Kék pajzsban, zöld téren egy pánczélos vitéz fején piros strucz-tollas sisak, derekán ugyanolyan színű öv, jobbjában görbe kardot, baljában buzogányt tart, a paizs alsó bal sarkában egy ezüst kerek paizs látható. — Sisakdísz: A paizsbeli vitéz növekvően. — Takarók: Mindkétfelől kékarany.
 NB. Veres S. (Torda ős cs.) is közöl egy czímert é. p.: Piros paizsban (szemközt?) egy-egy lovas vitéz által vezetett pánczélos (gyalogos?) csapat. — Sisakdísz: Három zászló. — Takarók: ? — Felirat: „pávai Vajna familiának ősi czímere, melyet nyertek Vajna András és Gergely egy testvérek, a kik számában voltak 50 vitézlők, kik 1414-ben a havasi szoros úton 300 rabló

tatárnak útjokat állván, azokat megölték, azért 1420-ban megnyerték donatióval Zsigmond királytól.“

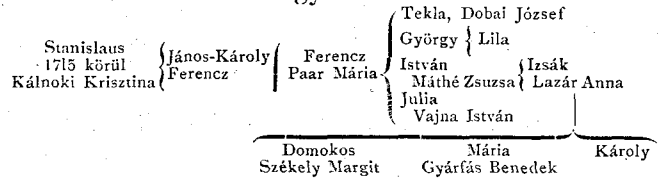
16. Az *al-csernátони Zambler cs.*

Források: N. I. XII. 302. — K. 263. — Pál. II. — S. sbbg. A. — Jegy.

Nemességre vonatkozó adatok: Nem állanak rendelkezésünkre.

Czímer: Kék paizsban (kétfarkú) arany oroszlán, felemelt jobbjában egyenes kardot, baljában golyót tart. — Sisakdísz: A paizsalak növekvően. — Takarók: kékarany-vörösezüst. (S. sbbg. A. 189. táb.)
 Földtehermentesítési kárpótlást nyertek: György: Czikmántor (Kük. vm.); M.-Kapus, M.-Pete (Tord. vm.); István: Czikmántor (Kük. vm.); Mező-Keménytelke, Mező-Szengyel, Mező-Szakál (Tord. vm.); László: O.-Ivánfalva (F.-Fej. vm.); Szász-Nádas (Kol. vm.) nevű községekben volt birtok után.

Leszármazás talán így:

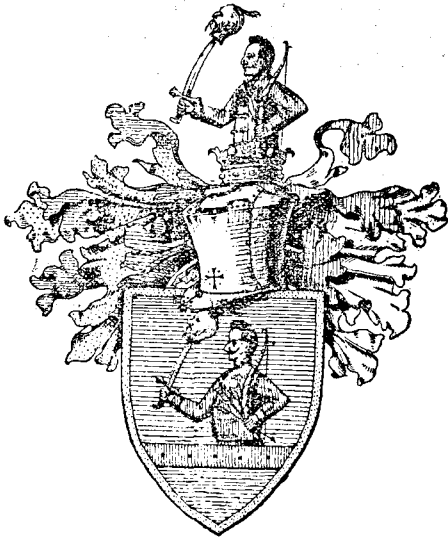

Czímerlevelek.

VI.

(Báthory Zsigmond a már régebb is nemes Vályi György deákot újból nemesíti és czímert ad neki.)

Gyulafejérvár, 1602. május 7.

NOS SIGISMUNDUS

Dei gratia Transsylvanicae et sacri Romani imperii princeps, partium regni Hungariae dominus, aurei velleris eques et Siculorum comes etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit universis, quod nos cum ad nonnullorum fidelium consiliariorum nostrorum singu-

larem intercessionem nobis propterea factam: tum vero ex principali nostra gratia egregium *Georgium Literatum Valii* anteaquoque ut intelleximus nobilem, denuo in coetum et numerum verorum regni Hungariae et Transsylvanicae nobilium annumerandum, aggregandum, cooptandum et adscribendum duximus, prout annumeramus, aggregamus cooptamus et ascribimus; decernentes expresse, ut a modo deinceps idem *Georgius Literatus*, ipsiusque haeredes et posteritates utriusque sexus universae pro veris et indubitatis nobilibus habeantur et reputentur. In signum autem huiusmodi verae et perfectae nobilitatis eorum haec arma seu nobilitatis insignia: *scutum* videlicet triangulare, coelestini coloris, in cuius area homo umbilicatus rubra veste indutus super strabem transverse positam sedere, dextra stricto ense evaginato, sursum

porrecto, caput Tartari, sinistra vero arcum tenere conspiciuntur. Ex cono autem galeae teniae sive lemnisci variorum colorum, hinc inde defluentes utramque partem scuti pulcherrime ambiunt et exornant, prout haec omnia in capite seu principio praesentium literarum nostrarum docta manu et arte pictoris clarius expressa et depicta esse cernuntur. Animo deliberato et ex certa scientia liberalitateque nostra praefato *Georgio Valij*, ipsiusque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis clementer dedimus, donavimus et contulimus; annuentes, ut ipsi praescripta arma seu nobilitatis insignia more aliorum verorum et insignitorum nobilium armis utentium, ubique, in proeliis, hastiludiis torneamentis, duellis, monomachiis et aliis quibusvis exercitiis nobilitariibus et militariibus, necnon sigillis, vexillis, cortinis, velis, annullis, auleis, domibus, clypeis, tentoriis, sepulchris, generaliter quarumlibet rerum et expeditionum generibus sub merae et sincerae nobilitatis titulo, quo eos ab universis et singulis cuiuscunque status, conditionis, dignitatis et praecminentiae homines existant, dici, teneri, nominari et reputari volumus ferre et gestare omnibus et singulis, iis honoribus, gratiis privilegiis, libertatibus, [immu]nitatibus ac praerogativis, quibus caeteri veri et nati nobiles ac militares homines praedicti regni Hungariae et [Trans]sylvanicae quomodocunque de iure et consuetudine utuntur, fruuntur et gaudent, perpetuo [uti, frui] et gaudere valeant atque possint. In cuius rei [memoriam] firmitatemque perpetuam praesentes literas nostras pendentis et authentici sigilli nostri munimine roboratas [praefato] *Georgio Valij*, ipsiusque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis clementer dandam duximus et concedendas. Datum in civitate nostra Alba Julia, die septima mensis May, anno Domini millesimo sexcentesimo secundo.

Sigismundus, princeps m. p.

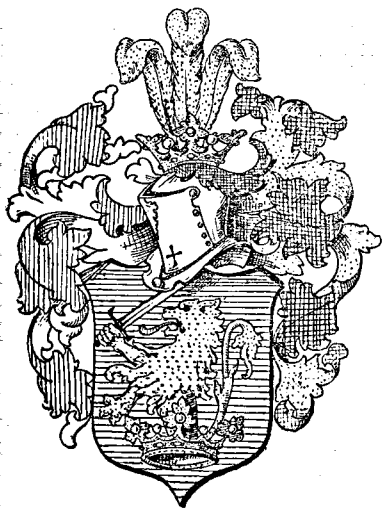
(Eredetije festett czímerrel, vízfoltosan, függőpecsét zsinorainak helyével, Vályi Gábor egyetemi tanár birtokában Kolozsvárt. — Az armalisba festett czímer takarója a leirástól eltérőleg jobbról zöld, balról piros.)

Közli: Kelemen Lajos.

VII.

(Báthory Zsigmond vadasdi Dakó Istvánt a mellette és szentpáli Kornis Mihály szolgálatában szerzett érdemeiért nemesíti, címert ad neki s Maroszéken Vadasdon levő házát minden rendes és rendkívüli országos- valamint egyházi-adó alól mentesíti.)

Gyulafejérvár, 1602. május 10.

NOS SIGISMUNDUS Dei gratia Transsylvaniae et sacri Romani imperii princeps, partium regni Hungariae dominus, aurei velleris eques et Siculorum comes etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit universis, quod noscum ad nonnullorum fidelium consiliariorum nostrorum singularem intercessionem nobis propterea factam, tum vero attentis et consideratis fidelitate, fidelibusque

servitiis fidelis nostri egregii *Stephani Dako de Vadasd*, servitoris fidelis nobis dilecti egregii *Michaelis Kornis de Zenthpal*, aulae nostrae familiaris, quae ipse non minus nobis et regni Transsylvaniae, quam et domino suo terrestri juxta possibilitatis suae exigentiam pro locorum et temporum varietate fideliter exhibuit et impendit, ac in futurum quoque exhibiturus et impensurus est: eundem igitur *Stephanum Dako* ex principali nostra gratia, et potestatis nostrae plenitudine, consensuque dominorum suorum terrestrium, ex statu et conditione plebea et ignobili in qua natus est et hactenus extitit eximendum, ac in coetum et numerum verorum regni Hungariae et Transsylvaniae nobilium annumerandum, aggregandum et adscribendum duximus, prout annumeramus, aggregamus et adscribimus; decernentes expresse ut a modo deinceps idem *Stephanus Dako*, haeredesque et posteritates ipsius utriusque sexus universae pro veris et indubitatis nobilibus habeantur et reputentur. In signum autem huiusmodi verae et perfectae nobilitatis eorum haec arma, seu nobilitatis insignia: *scutum** videlicet triangulare coelestini coloris, in cuius campo sive area ex corona regia gemmis, unionibus perornata leo dimidius naturali depictus colore umbilicotenus hiante ore eminere, dextraque pedum nudum ense bipennem tenere conspicitur. Supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contegit diadema regium, gemmis similiter et unionibus ornatum; ex quo versum tres pennae Struchionis vio[lace]i coloris verticibus reflexe visuntur. Ex cono autem galeae teniae seu lemnicisci hinc albi et rubri, illinc nigri et crocei colorum hinc inde defluentes utramque ipsius scuti partem pulcherrime ambiunt et exornant, prout haec omnia in capite seu principio praesentium literarum nostrarum docta manu et arte pictoris clarius expressa et depicta esse cernuntur. Animo deliberato et ex certa scientia liberalitateque nostra praefato *Stephano Dako*, ipsiusque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis faventer dedimus et contulimus; annuentes et concedentes, ut ipse, haeredes et posteritates ipsius utriusque sexus universae praescripta arma seu nobilitatis insignia

* Érdekes, hogy bár a Vályi és vadasdi Dakó címert csak 3 nap időközönbséggel állították ki, merőben más festő, más iskola művei.

ubique, in praeliis, hastiludiis, torneamentis, duellis, monomachiis, necnon cortinis, velis, [annulis], vexillis, sepulchris, sigillis, tentoriis, [aulis, domibus, clypeis,] aliisque exercitiis nobilitaribus et militaribus, more aliorum verorum et insignitorum nobilium, ferre, gestare, omnibusque et singulis iis honoribus, gratiis, privilegiis, indultis, libertatibus, [immunitatibus et prae]rogativis, quibus caeteri veri, nati et indubitati praedicti regni Hungariae et Transsylvaniae nobiles, quomodocunque de jure et consuetudine utuntur, fruuntur et gaudent, perpetuo uti, frui et gaudere [possint et valeant]. Pro ampliori gratiae et munificentiae nostrae erga eundem *Stephanum Dako* declaratione domum eiusdem in praedicta possessione Vadasd, vicinitatibus [Nicolai] Hegy ab una, ac *Georgii Sewkey* ab altera partibus [libertinor] um** nostrorum in sede Siculicali Marus existentium habitam ab omni censuum, taxarum et contributionum nostrarum tam ordinariorum quam extraordinariorum . . . [subsidiique, et lucri camerae nostrae] solutione, servitorum quorumlibet plebeorum et civilium exhibitione, item decimarum, nonarum et capetiarum pensionem imperpetuum clementer eximendam, libertandam et supportandam et nobilitandam dux[imus] prout [eximimus,] liber[tamus supportamus et] nobilitamus praesentium per vigorem. Quocirca vobis fidelibus nostris generosis ac egregiis, nobilibus et agilibus, capitaneo substitutis iudicibus, vice iudicibusque regiis, dicatoribus, decimatoribus, connumeratibus, exactoribus quarumque contributionum dictae sedis Siculicalis Marus, necnon providis iudici caeterisque juratis antelatae possessionis Vadasd et eorum vices gerentibus modernis scilicet et futuris quoque pro tempore constituendis harum serie committimus et mandamus firmiter, quatenus vos quoque a modo deinceps successivis semper temporibus praescriptam domum ad nullum censuum, taxarum et contributionum nostrarum tam ordinariorum, quam extraordinariorum, subsidiique etiam camerae nostrae solutionem, servitorumque quorumlibet plebeorum et civilium exhibitionem; item decimarum, nonarum et capetiarum pensionem cogere et compellere, neque eundem, haeredesque et posteritates ipsius [utriusque sexus universas] in ratione praescriptae domus in personis, rebusque et bonis ipsorum quibusvis impedire, turbare seu quovis modo damnificare [pra]esumatibus nec sitis ausi modo aliquali, sed eundem domum modo praemisso imperpetuum exemptam, supportatam, libertatam et nobilitatam habere debeatis et teneamini. Secus non facturi. Praesentibus perceptis, exhibitis restitutis. In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam praesentes literas nostras pendentes et authenticis sigilli nostri munimine roboratas praememorato *Stephano Dako*, ipsiusque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis clementer dandas duximus et concedendas. Datum in civitate nostra Alba Julia, die decima mensis May, anno Domini millesimo sexcentesimo secundo.

Sigismundus, princeps m. p.

Behajtott szélén: Anno 1603 feria quinta proxima post Dominicam Quasimodo lectae et publicatae in facie sedis Judicariae in oppido Zekelyvasarhely nemine contradictore apparente.

Andreas Zereday, juratus
notarius sedis Siculicalis Maros mp.

(Függőpecsétes eredetije a ezimer alatt egérrágás nyomával, vizfoltosan, néhol olvashatatlanul elmosódva, Vadasdy Péter földbirtokos tulajdonában, Maros-Torda megyében, Vajda-Szent-Iványon.)

Közli: **Kelemen Lajos**.

** Hegy Miklós keresztnévét a Sz. Oklt. V kötet (273 és 253 l.) alapján egészítettük ki. Ugyanonnán kitűnik, hogy Sükeivel együtt libertinus volt.

A d a t t á r.

I.

Lónyai Zsigmond bárói oklevele.

Wien (Bécs), 1627. január 16.

FERDINANDUS SECUNDUS Divina favente clementia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Ramae, Serviae, Gallitiae, Lodomeriae, Cumaniae, Bulgariaeque etc. Rex. Archidux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae, Marchio Moraviae, dux Lucemburgae, ac Superioris ac Inferioris Silesiae, Wierthembergae et Thecae, princeps Sveviae, Comes Habsburgi, Tyrolis, Ferreti, Kyburgi et Goritiae, landtgravius Alsatae, Marchio Sacri Romani Imperii supra Anasum Burgoviae, ac superioris ac inferioris Lusatae, dominus Marchiae Sclavoniae, Portus Naonis et Salinarum etc. Tibi fideli nostro *Sigismundo Lónyai de Nagy Lonia*, comiti comitatus Krasznensis, salutem ac caesarei et regii in te favoris gratiaeque et clementiae nostrae continuum incrementum. Quod majoribus et praedecessoribus nostris, divis quondam imperatoribus ac regibus, qui nobis, maximis rebus, bello paceque fortiter et praeclare gestis, tucidissimi syderis instar praeluxerunt, summo semper studio ac curae fuit, ut amabiles potius, quam formidabiles haberentur; id sane nos quoque libenter imitamur, sive quia hic naturae nostrae ductus est, sive quia, reipsa atque usu comperitum habemus, ea demum quam firmissima imperiorum et regnorum praesidia ac munimenta esse quae in animis hominum clementia et liberalitate principum collocantur. Et si vero omnibus, quo ad eius fieri potest, bene benigneque facere studeamus, libenter tamen, hac nostra voluntate, prolixius ac uberius erga eos utimur, qui virtute et natalitium quoque splendore alius antecellunt, summoque studio, et labore sese in dies, nobis gratos et acceptos reddere contendunt. Quo quidem in ordine cum tu *Sigismunde Lónyai* emineas, huic ad te, gratia et beneficio nostro cumulandum, propensiores reddimur. Nam quod genus ad prosapiam tuam attinet, cum te ex celebri et nobili Lónyaiorum familia (quae quidem inde ab initio plures et laudabiles, deque patria benemeritis ac regibus suis quoque charos produxit viros) ortum, et ingenue educatum, primosque adolescentiae tuae annos honestis disciplinis consecrando, sufficienter illis excultum et variis virtutibus, animique dotibus exornatum et praeditum esse, ex certorum fidelium nostrorum et magnorum quidem virorum fide digna relatione et testimonio intelligamus proinde quo et apud gratum seramque posteritatem tuam, nostrae erga te clementiae et favoris extet testimonium, te *Sigismundum Lónyai*, tuosque haeredes et posteros universos, ex certa nostra scientia, motuque proprio, è coeto et numero nobilium eximentes, in ordinem et numerum praedicti regni nostri Hungariae et partium ei subiectarum baronum sive magnatum, caera rubra in literarum suarum obsignatione utentium evehendos, recipendos, aggregandos, annumerandos, creandosque et praeficiendos duximus; volentes et praesentibus decernentes, ut tu *Sigismunde Lónyai*, tuique haeredes et posteritates universae; a modo in posterum, futuris semper temporibus, omnibus illis gratiis, privilegiis, honoribus, indultis, immunitatibus, libertatibus et exemptionibus, quibus caeteri, dicti regni nostri Hungariae partiumque ei subiectarum Barones seu magnates, sive de jure, sive de antiqua consuetudine, aut aliter qualitercumque utuntur et fruun-

tur, tam intra, quam extra judicia et comitia, aut alias ubivis, uti, frui, et gaudere, literasque vestras quas-cunque, caera rubra, instar aliorum Baronum seu magnatum munire et obsignare possitis et valeatis imo evehimus, recipimus, aggregamus, annumeramus, creamus et praeficimus, harum nostrarum, maiori seu duplici sigillo nostro, quo ut rex Hungariae utimur impendenti, communitarum vigore et testimonio literarum. Datum per manus fidelis nostri nobis syncere dilecti reverendissimi in Christo patris, domini Petri Pazmany, archiepiscopi ecclesiae metropolitanae Strigoniensis, locique eiusdem comitis perpetui, primatis Hungariae, legati nati, summi et secretarii cancellarii et consilarii nostri intimi, in civitate nostra Vienna Austriae, die decima sexta mensis Januarii, anno Domini millesimo sexcentesimo vigesimo septimo, regnorum nostrorum Romani octavo, Hungariae et reliquorum nono, Bohemiae vero anno decimo. Reverendissimis ac venerabilibus in Christo patribus dominis, memorato Petro Pazmany metropolitanae Strigoniensis, et Joanne Thelegdy Colocensis et Bachiensis, ecclesiarum canonicis unitarum electo archiepiscopis; Joanne Pyber electo Agriensis, Petro Domitrovich Zagrabiensis, Emerico Losy electo Varadiensis, Stephano Szent-Andrassy de Chik Amadeffalva electo Transylvaniensis, Fransisco Erghelio Wespremiensis, Paulo David electo Quinque ecclesiensis, Nicolao Dallos electo Jauriensis, Stephano Sennyey de Kis Sennyey electo Vacziensis, antelato Joanne Thelegdy administratore Nitriensis, Gregorio Nagyfalvy electo Sirmiensis, Joanne Posgay electo Bosznensis, Joanne Ivanczy electo Tininniensis, Georgio Dubowsky electo Chianadensis, comite Vincentio Zuccony electo Posenensis, fratre Joanne Baptista Agatic electo Segniensis et Modrusiensis, ecclesiarum episcopis ecclesias Dei feliciter gubernantibus. Item spectabilibus ac magnificis, comite Nicolao Eszterhasy de Galantha, praefati regni nostri Hungariae palatino, comite Melchiore Alaghy de Bekeny iudice curiae nostrae regiae, officiis banatus et magistri agazonum vacantibus, comite Christophoro Bánffy comite de Alsolindva tavernicorum, comite Paulo de Nadasd cubiculariorum, Paulo Rakoczy de Feolsó Vadaz janitorum, Thoma Bosnyak de Magiarbeel dapiferorum, Paulo Palffy de Erdeod pincernarum, et Emerico Czobor de Czobor-Szentmihaly curiae nostrorum regalium magistris, ac Stephano Palffy de dicta Erdeod comite Poseniensi, caeterisque quam plurimis regni nostri Hungariae comitatus tenentibus et honores.

Ferdinandus m. p.

Petrus Pazmany *Laurentius Fereenczffy* m. p.
Archiepiscopus Strigoniensis m. p.

(Eredetije: kettős függő peccéttel, a kolozsvári ev. ref. kollégium levéltárában.)

Közli: Köblös Zoltán.

II.

Baróthi Gáspárné halotti jelentése.

1681. márczius 15.

Tekentetes ur, nekünk bizodalmas urunk!

Isten kegyelmedet szomorúságtól oltalmazza és szerencsés hosszú élettel megáldja szívből kívánjuk.

Mint hogy az emberi állat minemű halandóság alá

vettetett legyen tudva lehet mindeneknek, melyre nézve Istennek kemény sententiája es kiadatott decretoma lött legyen az első emberek eseti miatt, hogy tudni-ilik valaki ez világra születetik egyszer meg is kellessék halmi, ezen változás alá lévén vettetvén az mű édes anyánk aszszony, kin is Istennek azon decretuma bételyesedvén *életinek nyolczvan két esztendejében, ez jelen valo 1681 esztendőben böjt-más havának 10 napján estvéli 6 óra tájban* csak hértelen az örök életnek jó remény-sége alatt el vételivel szép csendesesen lelkit az ő teremő Istenének meg atta. Levén azért hátra teste az honnan vetetődött volt, azon földi anyának, hogy meg adattassék, jó akaró uraink s atyánkfiai tetszisekből hideg teteminek földben való takarítását rendeltük ez jelen valo *1681 esztendőben böjtmás 20 napján ugyan itt Baroton* eleinknek szokott temető helyén lenni. Kegyel-medet, mint jó akaró urunkat kérjük nagy szeretettel, megemlékezvén halandó sorsáról és életinek kimeneteli-ről, az feljel megirt napon és helyen reggel 8 óra táj-ban jelen lenni mind az aszszonyal ő kegyelmivel edgyüt ne nehesztelye, minthogy ez iránt is szegény

üdvözült édes Anyánk temetése condecoraltassék az kegyelmetek jelenlétivel. Mely kegyelmed jó akaratját, fáradságát adgya Isten örvendetes *(igy)* állapotban szol-gálhassuk meg kegyelmednek. Ajánljuk Istennek gond-viselése alá kegyelmedet és maradunk kegyelmednek szeretettel

szolgálni igyekező szolgálói

Baroth 1681 néhai Szombatfalvi István özvegye
die 15 Martij Baroti Erzsébet és Cserei Györgyné
Baroti Kata.

Kivül: Donat Istvánnak az atya (!) volt Henter Miklós, annak fiai János és Gáspár.

Henter Margit is Henter Miklós leánya volt, egy volt Jánossal és Gáspárral.

Donat Istvánnak az anyja Henter Borbála, ez egy volt Henter Margittal.

(Eredetije a kolozsvári ev. ref. kollégium levéltárában.)

Közli: Köblös Zoltán.

Rövidítések magyarázata.

K. = Kővári László: Erdély nevezetesebb családjai
N. I. = Nagy Iván: Magyarország csa. adjai.
B. = Böjthe Ödön: Hunyadvm. nemes családjai.
Pál I. = Pálmay József Udvarhely vm. nemes családjai.
Pál II. = Háromszék vm. nemes családjai
K. S. = Kőszegi Sándor: Nemes családok Pestvármegyében.
K. J. = Dr. Karácsonyi János: Békésvárm. története III. k. (Birtokos és nemes cs. tört.)
L. M. = Lendvai Miklós: Temes várm. nemes családai, 3. k.
V. S. = Kövendi Veress Sándor: Torda ős családai.
Pusc. = J. Cav Puscariu: La Familiele Nobile Române
M. N. Zs. = Magyar nemzetségi zsebkönyv
Tb. d. g. H. = Taschenbuch der gräflichen Häuser (Gotha-Almanach)
Tb. d. fr. H. = Taschenbuch der freiherrlichen Häuser (Gotha-Almanach)
Tb. d. adl. H. = Taschenbuch der adeligen Häuser (Gotha-Almanach).
K. A. = Kämmerer-Almanach 1903.
Kn. = Kneschke deutsches Adels-Lexikon
Z. N. = Zedlitz-Neukirch preussisches Adels-Lexicon.
M. M. = Megerle v. Mühlfeld österr. Adels-Lexicon.
Sch. = Schönfeld: Adels-Schematismus 1824. 1825.
T. = Turul, a magy. herald. és geneal. társaság közlönye.
U. N. I. (új Nagy Iván) = Dr. Komáromi András és Petkó Béla „Nagy Iván“ család-történeti értesítő (3 évfolyam; megszünt).
K. B. = baczkamadarasi Kiss Bálint: Az Árpádok királyi vére.
W. = Dr. Wertner Mór: A magyar nemzetségek.
W. G. S. = „ Genealogische Studien.
W. P. = „ König Peter v. Ungarn u. s. Familie.
W. U. = „ Hist.-Geneal. Unrichtigkeiten.
Kn. d. G. H. = Kneschke Grafen-Häuser der Gegenwart.
Hild. = Hildebrandt der Kärtner Adel.
Kreb. = Krebel: europäisches genealog. Handbuch. 1786.
Hüb. = Hübner: genealog. Tabellen. 1725—1733.
S. ung. A. = I. Siebmacher's grosses u. allgemeines Wappenbuch. der Adel v. Ungarn.

S. sbbg. A. = ugyanaz, der Adel v. Siebenbürgen.
M. = Meding: Nachrichten von adelichen Wappen.
Kk. = Dr. Illésy Ján s és Petkó Béla: A királyi könyvek.
Skk. = Dr. Wass Miklós: A kir. könyvek székely oklevelei.
Sz. Okl. = Szabó Károly (Dr. Szádeczky Lajos) Székely ok-levéltár.
T. J. = Dr. Temesváry János: Örmény családok.
M. J. = apai dr. Mihály János: Máramarosi Diplomák a XIV. és XV. századból.
Orsz. = országos.
lt. = levéltár.
Gy. k. = Gyulafejérvári káptalan.
k. c. = kolozsmonostori convent.
Lib. Reg. = Liber Regius.
E. f. = Erdélyi főkormányiszék.
Transsyl. = Transsylvaniae.
cs. = család.
sz. = született.
égybk. = egybekeltek
† = meghalt.
Jegy. = Jegyzetek.
A cs. és kir. főkamaraísi hivatalból gyűjtött adatok.
Családi levéltárakból gyűjtött adatok.
Czimer gyűjtemény.
Czimer pecsét gyűjtemény.
Genealogiai kézirat a XVIII. századból.
Genealogiai kézirat a XIX. századból.
Genealogisches Reichs- u. Staats-Handbuch 1781.
Gritzner, Standes-Erhebung u. Gnaden-Acte.
Gyulai Rudolf: Komárom vármegye és város történetéhez.
Halotti jelentések gyűjteménye.
Hodor: K. Szolnok-Doboka várm. monogr.
Jancsó Benedek: Arad vm. és Arad sz. kir. város monogr. (4. kötet.)
Kolozsvm. levéltárából gyűjtött adatok.
Gr. Lázár Miklós: Erdély főispánjai (1540—1711).
Nagy Sándor: Háromszék önvédelmi harcra.
Oklevelek gyűjteménye eredetiben és másolatban.
Szilágy várm. monographiája. (Eddig 4 kötet.)
Szolnok-Doboka várm. monogr. (Eddig 5 kötet.)
Tagányi Károly jegyzéke az orsz. levéltárban található nemesi okleveleknek.
Történelmi Tár. (Magy. Tört. társ. kiadv.)
Dr. Vajda E.: A vargyasi Daniel család.
Verestói György: Halotti predkációk.

TARTALOM.

Dr. Endes Miklós: Az úri hatóság fejlődése Magyarországon 1848 ig. — Dr. Fekete Károly: A nyárad-gálfalvi és nagyfalusi Fekete, másképp Nagy család. — Gyulai Rikárd: Ósfák XXXII. szentkatolnai Elekes Antal leszármazása. — Czimerlevelek: VI. Vályi György, VII. vadasi Dakó István. — Adattár: I. Lónyai Zsigmond bárói oklevele, II. Baróthi Gáspárné halotti jelentése. — Rö. magy.

GENEALOGIAI FÜZETEK

1903. évi folyamát ujonnan belépő előfizetők **6 korona** kedvezményes áron szerezhetik meg kiadóhivatalunkban. — Az első év-folyamból egyes számok kiadóhivatalunkban csak f. évi június hó 1-ig kaphatók, kérjük

tehát előfizetőinket, hogy esetleges hiányzó számaik iránti felszólamlásukat ez ideig eszközöljék, mert fentti időn túl már nem tartunk készletben.

MAGYAR KERESKEDELMI IRODA

Tulajdonos: BOTH DEZSŐ.

Eszközöl: mindennemű üzletek, gyárak, ipartelepek, földbirtokok, házak **eladását és vevését** ugy Budapesten, mint bárhol Magyarországon, valamint **kölcsönöket** földbirtokra, házakra és **személyhitelt** váltókra.

Megbízható szolid vállalat.

Iroda: Budapest, VI. Vörösmarty-u. 25/a.

Törlesztéses kölcsön igénybevételével szabadítsa meg magát a súlyos természetű kölcsönöktől. Ez oknál fogva jóakarólag ajánljuk, hogy a jelenlegi gabonaárakkal arányban álló **olcsó** s a helyi viszonyok figyelembevételével megállapított **érték** $\frac{3}{4}$ -éig engedélyezni szokott kölcsönnyerés céljából a birtokaira vonatkozó telekkönyvi kivonatait és kataszteri birtokív másolatát hozzánk sürgősen beküldje. Ez esetben kölcsönét **rövid időn belül** szabadon választható időtartamra szavaztatjuk meg, ugymint 10 évtől 70 évi időtartamra 4–5 %-os félévenkénti törlesztésre, melyben már a tőke és kamat törlesztés bent foglaltatik.

A kölcsönök előzetes félévi felmondás után visszafizethetők, de az intézet részéről fel nem mondhatók.

== **Levelekre válaszbélyeg melléklendő.** ==

Pénzkölcsönt

szerez katonatiszteknek, egyéves önkénteseknek, magán- és államtisztviselőknek, nyugdíjasoknak, ugyszintén kereskedők és iparosoknak **kezessel és kezes nélkül**, valamint ingatlanra minden irányban a legmagasabb összegig, legméltányosabban és gyorsan, olcsó kamatlábbal és a legesekélyebb heti törlesztéssel vagy 3 hótól 75 évig terjedhető időre is, kézi-álogra azonnali folyosítás mellett. (Válaszbélyeg.)

LAUFER és SAMUEL

— BUDAPEST, VI., Váci-körút 23. —

BIACH J. OSZKÁR

FOGMŰTERME

VII., CSÖMÖRI-ÚT 25. SZ., II. EM.

— TALÁLHATÓ REGGEL 8-TÓL ESTE 6 ÓRÁIG —
VASÁR- ÉS ÜNNEPNAPON IS.

T. CZ.

Van szerencsém becses tudomására hozni, hogy készítek fogakat és fog-sorokat, arany, celluloid és kautschuk szájpaddal, azonkívül teljesen szájpaddalás nélkül fogonkint 2 korona árban és feljebb.

Kivánatra házhoz és vidékre is megyek. — 5 évi jótállás. — Részletfizetésre is. Szives pártfogást kér
BIACH J. OSZKÁR.

Nélkülözhetetlen!

FŐFÁJÁS és MIGRAIN

ellen

biztos és ártalmatlan

a

M E N T A

ILLATGYAPOT,

mely az orrlyukba tömve az orron keresztül törté-
nendő lélekezés után a leghevesebb főfájást és idült
migrain főfájást gyorsan megszünteti.

A m. kir. egyetem által hivatalosan vizsgálva ártal-
matlannak találtatott, szaktekintélyek által legmele-
gebben ajánlatik. Törvényileg védve.

Egy doboz ára 50 fillér.

Szétküldési raktár:

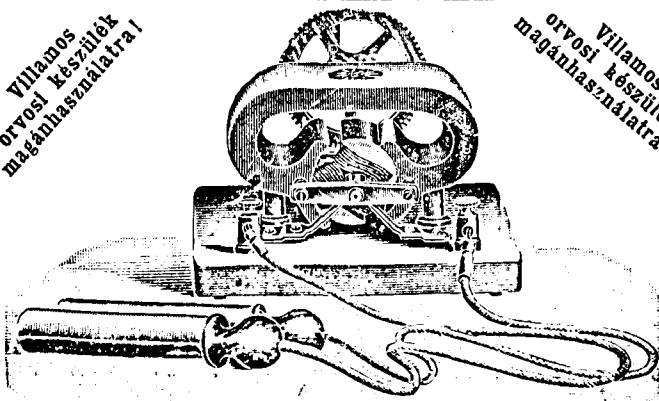
Vogler József

drog. assist.

Budapest, VIII., Flor-utca 4. sz.

12 doboz megrendelésénél és a pénz elő-
zetes beküldése mellett bérmentve küldöm.

Villamos
orvosi készülék
magánhasználatra!

Villamos
orvosi készülék
magánhasználatra!

Villamosság az élet!!

Az élet megújítása és meghosszabbítása az eredeti ame-
rikai »ELEKTROPHOR«-ral.

A szenvedő, gyengélkező és gyenge szervezetű emberiség figyelmét felhívom arra, hogy ezt a villa-
mos készüléket használja, mert az Elektrophor erősíti az ide-
geket, megújítja a vérünket, élesíti az eszünket és
érzékeinket, a vér keringésének és idegrendszerünknek a szabályos működését biztosítja és megóv bennünket minden betegségtől

BOURG dr. tanár, a párisi egyetem orvosi fakultásának tagja, az »Elektrophor«-ról a következőképp nyilatkozott: »Nemcsak köszvény, reumát, görcsöket, idegességet és asthmát gyógyítottak vagy legalább is enyhítettek ezer meg ezer olyan esetben Elektrophorral, a melyben az orvosok tudománya csődöt mondott, hanem idegbetegségek, fejfájás, kólika, fulgus, álmatlanság, hipochondrikus állapotban levőknek, de különösen székrekedésben és aranyérben szenvedők baja ellen alkalmazva, egynéhány nap múlva, de sok esetben nehány óra múlva is csodálatos enyhülést észleltek. Fájdalmas női betegségekben szenvedők majdnem biztos enyhülést és gyógyulást nyernek. Aldott állapotban levő nők sikerrel alkalmazhatják. NEM ROMLIK! ÓRÓKKE ELTART!

Egy teljes kis készülék ára 10 K. Gyenge szervezetűek részére.

Egy teljes nagy készülék ára 20 K. Idült betegségek gyógyítására.

A pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett szállítja az »Elektrophor Co. Limitée« európai vezérképviseletje.

AUFFENBERG JÓZSEF
Budapest, VII., Huszár-u. 6.

Dupla villanydelejes kereszt vagy csillag.

D. R. G. M. 88503. sz.
Gyógyít és felüdit jótállás mellett: köszvény, reuma, asthma (nehéz lélegzés), átmatlanság, fülzugás, nehéz hallás, epilepszia (eskór), idegesség, étvágytalanság, sápkor, fogfájás, migrén, tehetetlenség, influenza, valamint minden idegbetegséget. Azon beteg, aki 88503. sz. készülékem által legfeljebb 45 nap alatt meg nem gyógyul, azonnal visszakapja a pénzét. Ahol már semmisenem használt, ott kérem az én készülékemet megkísérelni; megvagyok győződve biztos hatásáról. **A nagy készülék ára 6 K.** idült betegeknek alkalmazandó. **A kis készülék ára 4 K.** könnyebb betegeknek alkalmazandó. A központi elárutóhely szétküldés utánvétel vagy előleges fizetéssel a bel- és külföld részére:

Scheffer D. Sándor
Budapest, VIII., Bezerédy-u. 3.

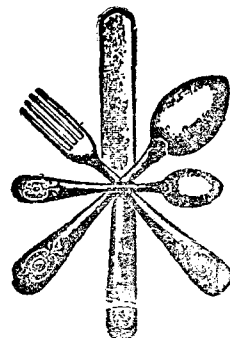
Üvegedzési és festészeti műintézet

Hagenauer Frigyes Károly

BUDAPEST, VIII.
Vig-utca 14. szám.

Legjobb referenciák az eddig elszállított munkálatokról.

Egy háztartási mérleg ingyen.

Mesésen olcsó árak mellett küldöm szétulhalmozott raktáromból világhírű s kiválóságukért általánosan kedvelt

mexikói ezüst árúimat

és pedig: 6 drb mexikói ezüst asztali kést, 6 darab mexikói ezüst evővillát, 6 darab mexikói ezüst evőkanalat, 12 drb mexikói ezüst kávékanalat, 6 drb kiváló desszertkést, 6 drb kiváló desszertvillát, 1 drb mexikói ezüst levesmerítő kanalat, 1 drb mexikói ezüst tejmerítőt, 2 drb elegáns szalon asztali gyertyatartót.

46 drb összesen csak 6 frt 50 kr.

Minden megrendelő ezenkívül jutalomképpen egy szavatosság mellett pontosan működő 12 és fél kiló hordképességű háztartási mérleget kap teljesen díjlanul. A mexikói ezüst egy teljesen fehér fém (belül is), melynek tartósságáért és kiváló minőségéért 25 évi jótállást vállalok. Szétküldés a pénz előleges megküldése esetén vagy utánvétellel történik, — az európai raktárból: —

SCHEFFER D. SÁNDOR

Budapest,
VIII., Bezerédy-utca 3. sz.

Szabadalmi szám 16794.

BECK KÁROLY

szabadalmazott ablakszellőztető-készülék készítő. Budapest, VIII., József-u. 28. sz.

Az egészség a fő, melyet kellő szellőztetés által érhetünk el!

Beck Károly-féle ujonnan feltalált és szabadalmazott **ABLAKSZELLŐZTETŐ-KÉSZÜLÉKE** magyar gyártmány, mely most már fölülmulja az összes külföldi és mostanáig alkalmazott szellőzőket úgy célszerűségben, jószágban, mint olcsóságukban. **Minden ablakra alkalmazhatók.** Egészségügyi szempontból 45° nyílás által légvonat kizárva. Számtalan elismerő-levél van kezében, mely a t. közönség megalégedését nyilvánítja.

Ablakszellőzők 7 kor. 60 fill.-től feljebb. Költségvetések ingyen és bérmentve. Mérték vétele végett sziveskedjék hozzám fordulni.

Ablakszellőztető-készülékeim használatban vannak a hővetkező nevezetesebb helyeken: Budapest, Nemzeti Kaszinó, Kossuth Lajos-utca. — Kereskedelmi Miniszterium, Budán. — Ref. főgymn. Deák-tér. — Magyar kir. Ludovika. — Kispesti állami elemi iskolában, több kórházak és iskolákban a fővárosban és vidéken kitűnőnek bizonyult.

Tisztelettel: **BECK KÁROLY**, szab. ablakszellőztető-készülék készítő és lakatos.

Mindennemű épület- és műlakatos munkát készítek a legjobb kivitelben. **Megrendelések** úgy Budapesten, mint vidékre gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Több mint 3000 darab van használatban.